

Preben Brandt

Jeg, riddermunken Char'les
mit liv og mit levned.

Jeg blev 63 år gammel for nogle få måneder siden. Vi skriver oktober måned i det herrens år 1185. Sygdommen, der æder mig op indefra, tapper al kraft ud af mig. Døden står lige bag min ryg og venter på mig, jeg kan mærke hans kolde ånde. Han er uden medfølelse. Jeg forstår ikke hvad han venter på, det må være djævlens straf at lade mig leve en tid endnu med smerterne i kroppen, magtesløsheden og angsten for døden. Jeg er på vej til helvedet frygter jeg. Men først skal jeg stilles for Gud som dømmer mig. Tør jeg håbe til et liv i himlen. "Char'les, Char'les" hører jeg Døden hviske, "jeg venter lidt endnu før jeg henter dig".

Jeg er bange for, at jeg er langt fra Jesu nåde. Tvivlen smerter mig lige så meget som de legemlige smerter.

Jeg forlader nu kun mit kammer på mit kære kloster ved Esrom for at være sammen med min elskede Gudrun og for at deltage i enkelte af dagens bønner i klosterkirken. Gudrun og de to lægekyndige munkebrødre Joren og Laurantius passer mig. Uden dem ville jeg ikke kunne klare mig, der bliver flere og flere dage, hvor jeg føler mig så svækket, at jeg er til meget besvær. De dage ønsker jeg mig inderligt at sige farvel til jordelivet og komme op til Gud, hvor jeg, på trods af al tvivl forestiller mig, at jeg bliver modtaget og kommer til at leve videre under Guds nåde og kærlighed.

Tanken om at få hjælp til at komme herfra inden Døden vælger at hente mig, har også strejft mig, selvom jeg godt ved, selvfølgelig gør jeg det, at det at tage sagen i egen hånd er en dødssynd. For et par måneder siden tog jeg mod til mig og spurgte broder Laurantius om han ikke kunne samle nogle giftige urter, som jeg ved findes i vores urtehave, og brygge en dødelig drik til mig. Han afslog og formanede mig til ikke at spørge om det igen. "Det ikke bare min personlige holdning, der forbyder mig at tage livet af mine medmennesker" sagde han "heller ikke i krig, ikke engang i hellig krig". "Du er jo udmærket klar over at jeg tager det hippokratiske lægeløfte alvorligt. Efter en pause fortsatte han "og så er der jo for det tredje det femte bud, der ligesådan forbyder at slå et andet menneske ihjel". "Nu vil jeg tie med det, du har bedt om", sagde han, "men beder du mig om det en anden gang, må jeg gå til abbeden og fortælle hvilke tanker du

har om at gribe ind i naturens og Guds planer”. Efter lidt tid i tavshed fortsatte han ”men jeg skal love dig, at finde planteudtræk, som når den tid kommer kan lindre dine smerter.

Ind imellem kommer abbed Walbert på en kort visit så jeg kan skrifte. For ham nævner jeg intet om mine sære uønskede ønsker om at komme herfra ved egen eller Laurantius hjælp. Men jeg lægger ikke skjul på, at jeg ønsker snart at så ansigt til ansigt med min skaber.

Der er to personer, der er mine fortrolige venner og bedste støtter. Det er min gamle ven Pierre eller Per, som han nu kalder sig. Han kommer herop fra Hafn og tilbringer en halv dag med mig næsten hver måned. Ofte går vi en tur rundt om klosteret og gennem landsbyen. Og det er min kære Gudrun, som bor i landsbyen og som, mens jeg stadig kunne bevæge mig rundt ved egen hjælp, mødtes med mig på en bænk ved klosterets sydmur en times tid næsten hver dag, hvor vi sad og talte om alt og ingenting. Om fortiden og nutiden. Nu bliver jeg båret ned til hendes hus af to unge munke og har lov til at blive hos hende et par dage.

Min krops forfald har kun i begrænset omfang ramt min evne til at tænke og huske, så jeg har fået den idé at bruge ventetiden indtil døden tager mig til at skrive om mit liv. Ikke for at overlade det til andre og fremtiden, der er nok heller ingen andre, der vil finde på at læse det. Jeg skriver i håb om, at det vil give mig den afklaring og forløsning, jeg søger eller i det mindste vil underholde mig i ventetiden. Jeg er glad for, at jeg fik denne tid med her i jordelivet og forbavset over hvor klart jeg husker selv små detaljer. Og også over, at jeg har bevaret så meget dømmekraft, at jeg ved, at det jeg skriver både er sandheder, som jeg husker dem klart og andre sandheder, som jeg har glemt, men som dukke op mens jeg skriver. Sandheder skriver jeg. Jeg er nu ikke sikker på, at alt det, jeg husker og skriver ned her er sandhed. Ind imellem har jeg en fornemmelse af, at der er noget jeg husker lidt forkert eller endda digter.

For at komme i gang skrev jeg til det kloster i Frankrig, hvor jeg levede en del af min ungdom og bad dem om at sende mig papir og skriveredskaber. Jeg er jo født i Frankrig og synes det er rigtigst at skrive på fransk papir med franske

penne. Jeg har besluttet mig for at skrive på dansk og hverken på fransk eller latin. Dansk er nu blevet mit sprog.

Per mente, da han besøgte mig for en uge siden, at det var noget pjatteri det med at få sendt papir og pen herop fra Frankrig. Dansk papir og danske penne er udmærkede. Det kan også godt være, at jeg tager mod hans tilbud om at han, når han kommer på besøg kan tage flere skriveting med til mig fra Hafn. Han er blevet en velhavende og afholdt borger derinde, med kone og syv børn.

Papiret fra Frankrig ankom for fem dage siden og Joren bragte det op til mig straks efter morgenbønnen. Papir og pen har ligget klar på mit bord, men jeg har ærligt talt ikke vidst hvordan jeg skulle begynde. Først i dag har jeg skrevet dette. Interessen fra mine brødre, de 40 andre munke i klosteret har ikke været ringe og jeg skal ikke skuffe dem med ikke at få skrevet et ord på det pæne papir. De er kommet på besøg i en uendelig strøm og forstyrret mig, nysgerrig på dette sære påhit at skrive om mit eget liv. Nogle af dem har antydnet, at de finder det på kanten af upassende selvoptagethed, som ikke er en munk værdigt og måske endda kunne opfattes som gudsbespottende. Jeg hører fra Joren, at de undskylder mig med at jeg er født og opvokset i Frankrig og at man der måske har andre regler for hvad man kan tillade sig. De tilgiver mig gerne.

*

I nat lå jeg og tænkte over, hvordan jeg kommer videre fra det indledende, som jeg har skrevet de sidste dage. Jeg besluttede mig for, at jeg ikke ville begynde fortællingen med min fødsel, men med den store begivenhed, som vendte op og ned på alting i mit liv. Jeg var 25 år gammel og havde en del år levet et stille liv i cistercienserklosteret i Clairvaux i Frankrig.

Det var en nyhed, der hurtigt spredtes mellem klostrets munke. Jeg, den unge riddermunk Char'les var udset til at rejse op for at mødes med ærkebiskop Eskild i Lund, en by i det østlige Danmark. Jeg vidste knap hvad Danmark var eller hvor det lå. Eskild var ærkebiskop over den østlige del af landet og havde flere gange besøgt abbed Bernhard her i klosteret, men jeg havde ikke mødt ham. Jeg

skulle ikke bare på en hurtig rejse med nogle dokumenter og så hjem igen, ligesom de rejser mange af de andre munke havde foretaget i tidens løb, nej, jeg skulle være væk længe og jeg skulle gøre lange ophold og mødes med vigtige personer undervejs. Jeg var stolt over den opgave, der blev pålagt mig, men forsøgte selvfølgelig at skjule det. Der blev hvisket en del om min rejse mellem munkene i klosteret i Clairvaux efter aftensmåltidet den forårsdag i begyndelsen af april i året 1147.

Der er gået 38 år og jeg har ikke været hjemme i Frankrig i alle de år.

Nogle glædede sig over, at jeg ”den irriterende pralhans” hørte jeg nogle kalde mig, skulle være væk længe, måske et helt år mente nogle at have hørt. Andre var bare almindelig misundelige, og så var der nogle få, som var optaget af, at der måtte være en særlig grund til rejsen, og at det nok havde noget at gøre med ønsket om at sikre Cistercienserordenen mere indflydelse og flere klostre i Danmark. De undrede sig bare over, at abbed Bernhard valgte mig, en så ung og uprøvet munk til den opgave. Abbeden måtte have stor tillid til mig. For stor har jeg siden forstået på det, jeg har hørt hjemmefra i årenes løb, når der er munke fra klosteret i Clairvaux på besøg i klosteret her i Esrom. Man taler om, at jeg har været en skuffelse for Bernhard. Dengang undrede jeg mig også over, at han valgte mig samtidigt med, at jeg følte, at det egentlig var et naturligt valg. Jeg var noget særligt i mine egne øjne. Allerede på rejsen dengang burde jeg have indset den grufulde sandhed om mine manglende evner. Nu ser jeg tilbage og ser, at jeg var skyldig i at være syndig mod Gud i min ubeskedne opfattelse af mig selv. Ligesom nu, hvor jeg er syndigt ubeskedent, når jeg mener, at jeg er i min gode ret til at skrive om mig selv.

Char’les døde i året 1987 som 65-årig, næsten to år efter, at han begyndte på sine skrivelser og tre måneder efter han satte det sidste punktum. Han var bange for at munkene ville brænde papirerne, som de fandt gudsbespottende. Ikke hvad indholdet angik, for de havde ikke læst det, men for, at han skrev om sig selv og ikke skrev tekster til Guds ære. Derfor havde han gemt papirerne et sted, hvor

det var næsten umulige at finde dem og bedt mig om, når jeg kom op til klosteret efter hans død at tage dem med tilbage til Hafn. ”Pierre”, sagde han ”vi har fulgt hinandens liv igennem alle de år, siden vi forlod klosteret i Clairvaux, og jeg vil bede dig om at tage papirerne med hjem, når jeg er død, og læse dem i dine ledige stunder. Du har jo også bedre tid nu, hvor din ældste søn har overtaget dine forretninger og de tillidshverv du har påtaget dig.” Efter en pause fortsatte han ”og du må godt skrive kommentarer ned på ark og lægge dem ind mellem mine sider, når du føler lyst til det eller føler, at der er behov for forklaringer eller modsigelser til det jeg skriver”. Det var sidste gang jeg talte med Char’les. Han døde et par uger senere, mens jeg var i den nye by Helsingør, der ligger ved det smalleste sted på det man kalder Øresund, for at gøre forretninger. Jeg tog straks afsted da jeg fik beskeden om hans død og tilbragte nogle uger i landsbyen, der ligger bag klosteret, og fulgte og hjalp med forberedelserne til begravelsen. Jeg fandt hans papirer og tog dem til mig uden at fortælle det til nogen. Dagen efter Char’les var begravet på klosterets kirkegård rejste jeg hjem til Hafn og har ikke været i Esrom kloster siden, men har jævnligt besøgt Gudrun i det hus hun bor i, i landsbyen. Flere gange sammen med Gudruns datter, når hun har fulgt med mig til Helsingør.

Vores vej nordpå fra cistercienserklosteret i byen Clairvaux i det nordøstlige grænseområde af Frankrig og derfra op til den fjerne by Lund i Danmark gik gennem Det Romerske Kejserrige og var både lang og farefuld. Rejsen skulle gå over kendt land mod nordøst og så krydse den brede flod Mosel. Derfra gik turen mod øst, mest gennem store skove til den gamle by Strasbourg, som lå ved Rhinen. Fra Strasbourg ville floden gøre rejsen videre nordpå til klosteret i Bingen lettere. Jeg havde fået besked på at blive i Bingen i det benediktinske kloster hos abbedissen Hildegard i flere måneder og tage ved lære af hende.

Derefter skulle vi rejse videre nordpå, igen gennem store skove til byen Hamburg og derfra direkte nordpå og så ind i landet Danmark, gennem den vej, der førte gennem den gamle vold, Danevirke, der havde skulle beskytte danskerne mod angribere sydfra. Det var ikke en ufarlig rejse, røvere lå ofte på lur mellem træerne og i byerne ved nattetide. Jeg havde fået råd om, når det var muligt, om, at forsøge at få plads på en af de pramme eller både, der sejlede op af Rhinen med handelsmændenes varer. ”Vær på vagt alligevel, nogle af skipperne er nogle værre slyngler, der godt kan finde på klæde en munk af og beholde hans tøj og hvad han ellers har med, og så smide munken i vandet” havde et par af de mere rejseerfarne munke i klosteret sagt til mig. Jeg vidste ikke om jeg skulle tro på alle de historier de fyldte mig med. Jeg havde dem mistænkt for at ville skræmme mig eller puste sig selv op til nogle modige karle, der tidligere havde klaret rejsen. Jeg mente nu nok, at jeg skulle kunne klare mig, men for venskabs skyld lovede jeg de andre at være forsigtig. Jeg ville nødtigt virke hoven og selvbevidst, selvom jeg dengang egentlig mente, at jeg havde en vis ret til det. For abbeden havde jo pålagt mig en masse opgaver, som krævede, at jeg ofte måtte bevæge mig langt væk fra de store floder og rejse til fods ad stier og veje inde i de dybe skove. Nu når jeg tænker tilbage slår det mig, at abbeden måske havde et ønske, mere eller mindre klart for ham selv, om at jeg skulle omkomme derude i de øde og farefulde landskaber. Men på den anden side, hvorfor skulle han dog ønske det.

Selv glemte jeg naturligvis ikke, at jeg var uddannet ridderkrieger inden jeg blev munk.

*

Til mig havde abbeden kun sagt om formålet med rejsen, at jeg skulle gøre kortere eller længere ophold i nogle særlige klostre på vejen, hvor jeg skulle aflevere dokumenter eller modtage nogle, som jeg skulle aflevere i andre klostre. Altså, skal jeg fungere som postbud, var min første tanke. Det fandt jeg faktisk lidt ydmygende, men jeg skulle ikke nyde noget af at sige min abbed imod. Lige

så mild han var, lige så bestemt var han. Det havde jeg gjort et par gange tidligere og var blevet hårdt straffet med mange dage i klosterets fængselscelle. Det havde ikke været rare oplevelser med kun lidt brød og vand og rotter som sneg sig ind på mig, når jeg var ved at falde i søvn. ”Det er da noget underligt noget at sende mig, der er så belæst, afsted som postbud” sagde jeg til min særligt gode ven og fortrolige senere på dagen, da vi gik sammen tilbage til vores celler efter bønnen. ”Det er nok fordi du er så selvtilfreds og højrøvet. Bernhard vil nok lære dig om ydmyghed”. ”Det synes jeg da ikke, jeg er, eller måske, du har nok ret”. Alene tænkte jeg, at det nok ikke var et spørgsmål om, at jeg skulle ydmyges for jeg var jo også blevet pålagt at blive i visse klostre nogle uger eller mere og modtage undervisning fra munke, der var særligt vidende indenfor de forskellige praktiske områder, man beskæftigede sig med i klostrene og endda lære om hvordan man forhandler og holder regnskab med et klostres økonomi. Og så var der selve det ærefulde mål at skulle mødes personligt med ærkebiskop Eskild for at overbringe ham et særlig vigtigt dokument, der var lagt sammen flere gange og lukket med abbed Bernhards segl hele tre steder. ”Det måtte for alt i verden ikke falde i andres hænder” havde Bernhard sagt, og tilføjet ”du gør bedst i ikke at tale med nogen som helst om, at du har det dokument med dig”. Han holdt en pause og fortsatte så ”slet ikke i klostrene, hvor der næsten alle steder er heftige intriger og magtkampe.”

”Formålet med rejsen, udover at lære nyt og bringe almindelige dokumenter ud, har abbeden jo egentlig ikke indviet mig i” sagde jeg for at være forsigtig når nogle spurgte.

Men jeg følte altså, at det var underligt med de kortere eller længere ophold, som jeg skulle gøre flere steder undervejs for at lære noget praktisk eller diskutere filosofiske og religiøse emner. Der måtte stikke noget under, tænkte jeg dengang. Den tanke kunne ikke slippe mig, for jeg kunne jo godt lære alle de ting herhjemme i klosteret, hvor jeg trods alt var faldet så godt til.

Jeg forstod slet ikke hvorfor den irriterende unge ravn skulle med. Men den måtte jo være af betydning tænkte jeg, for jeg fik grundigt besked om at passe godt på den. Derudover havde jeg fået en kvik dreng til at holde mig med selskab

på rejsen. Han hed Pierre og er senere blevet min livsven. Det er ham, der nu bor i Hafn, kalder sig Per og jævnligt kommer herop for at besøge mig.

Det næstsidste abbeden sagde til mig, da han sendt dette trekløver afsted straks efter morgenbønnen kl. 5 var, at jeg skulle tage mig i agt ”for du risikerer at møde både hjælpsomme mennesker og røvere og det er ikke altid let for et så ungt menneske som dig at kende forskel på om det er den ene eller den anden type menneske du står over for”. Kender han mig da slet ikke, tænkte jeg, det er ikke den form for ulykke, jeg er bange for vil møde mig uden for klostrets mure. Det jeg er bange for er frihedens fristelser.

Det sidste Bernhard sagde til mig var: ”knæl her for mig”. Han lagde sin højre hånd på mit hoved og nærmest viskede en kort bøn og sluttede med at sige: ”Jeg beder dig, glem ikke disse ord som Paulus skrev i sit første brev til romerne ’Kærligheden skal være oprigtig; afsky det onde; hold jer til det gode’”

Et par af klosterets munke fulgte os til porten for at lukke os ud og lukke porten efter os. Ellers blev der ikke gjort noget ud af afskeden. Nu var vi alene og afhængige af hinanden. Vi kendte vejen, som vi skulle følge de første to dage, så vi havde ikke behov for at tale om det, og ingen af os tog initiativ til at sige noget til den anden. Ravnens sad i det bur, som Pierre havde bygget til den og som var spændt på ryggen af mig med to brede bånd. Den var lige så tavs som vi to unge mænd havde været hele formiddagen. Jeg følte dengang, at det ikke bare var hver vores usikkerhed på den anden, som nærmede sig direkte uvilje, men også friheden, der overvældede os og fik os til at tie. I klosteret havde jeg levet med den faste struktur med bøn, måltid og studier. Nu var jeg min egen herre, og jeg følte mig usikker her ude i naturen uden den sædvanlige dagsrytme, Pierre virkede, synes jeg, mere fri og ubekymret.

Foråret var usædvanligt mildt det år. Træerne var allerede her først i marts ved at springe ud og det myldrede med blomster i de lysninger, som vi ind i mellem passerede. Udover vindens raslen i trækronerne var det fuglenes sang om morgenen og hen mod mørkningen, der så smukt mødte os fra alle sider.

Vi havde gået gennem en åben skov med et godt hjulspor at følge hele formiddagen, Solen havde skinnet ned mellem træerne og gjort det hele lyst og

venligt. Da solen havde passeret sit højeste kom vi ud på en stor åben slette, hvor hjulsporet var blevet til en sti, som vi skulle holde nøje øje med for ikke at komme på afveje. Her ude i det åbne land og midt på dagen blev stilheden fra trækroneerne, fra fuglene og mellem os vanskelig. Pinagtig, følte jeg, så jeg gav mig til at fløjte en af de trubadursange jeg kendte så godt fra tiden da jeg var en ung ridder, men som jeg ikke havde fløjet eller sunget siden jeg var indtrådt i klosteret. Kort efter vovede jeg at fortsætte med ikke bare fløjte men at synge sangen, som havde 21 strofer. Den handler om kærlighed, ikke om den kærlighed som er beskrevet i biblen sammen med tro og håb. Det var ikke den altruistiske kærlighed, men den individuelle kærlighed, den sjælelige og kropslige kærlighed mellem en mand og en kvinde. Det havde været strengt forbudt at synge den slags i klosteret. Jeg følte mig fri og glad på en måde, jeg ikke havde kendt al den tid jeg havde boet i klostret. Pierre måtte tænke hvad han ville, sagde jeg til mig selv.

Langt ude i horisonten kunne jeg se de lave, bløde, skovbeklædte bjerge, som vi skulle passere før vi i morgen eftermiddag ville komme til et kloster, hvor vi kunne få husly og mad og deltage i aftenmessen og bønnerne. Jeg gik og tænkte på, at vi den første nat på rejsen var nødt til at sove under åben himmel. Vejret var smukt og der ville stå en vidunderlig stjernehimme over os. Det ville blive en smuk oplevelse og den ville lade mig se Guds uendelige skaberkraft. Pierre afbrød mine tanker ”jeg tror, at vi har mistet sporet, vi må gå tilbage og finde det” sagde han og fortsatte ”men skal vi ikke holde en pause her, bede en bøn og spise noget af det brød, ost og skinke, vi har med”. I den varme sol og gode mæthed begyndte vi endelig at tale sammen. Vi forsøgte at lære hinanden at kende. Vi fortalte lidt om os selv og kommenterede hinandens fortælling. Vi begyndte faktisk at le og vi pjattede som unge mennesker nu kan. Efter en lille lur fandt vi hurtigt stien og fortsatte samtalen. Sådan blev det ved resten af rejsen. Vi kom efterhånden til at sætte pris på hinandens selskab, syntes jeg.

Sådan fortsatte det, fredeligt mellem os to og fredeligt uden overfaldsmænd. Vi overnattede under åben himmel, i små klostre, ofte kun en enkelt nat, i de større klostre hvor jeg skulle aflevere dokumenter, oftest i flere dage og fulgte så

klosterrytmen med bøn, sang og måltid. Jeg kom til at sætte stor pris på at overnatte under den åbne himmel ude i den storslåede natur, nogle gange sammen med hyrder andre gange os to alene, under store træers kroner eller i det helt åbne landskab hvor den store stjernehimmel igen viste sig for mig i al dens guddommelighed. Jeg var fuld af taknemmelighed over at være sendt ud på rejsen og taknemmelighed over Guds skaberkraft og Jesu godhed.

Nogle gange overnattede vi i landsbyer, hvor vi altid blev taget vel imod og godt beværtet. Enkelte gange gik jeg alene ud når jeg troede, at Pierre sov. Jeg tilbragte et par timer med en af de unge piger, der havde været med til at varte os op. Næste dag pintes jeg af skam og anger, og talte næste ikke hele dagen, men stoppede mange gange for at bede. Jeg troede dengang ikke at Pierre opdagede min små udflugter. Han nævnte det aldrig i vores samtaler i dagens løb.

*

Tidligt på sommeren kom vi til Hildegards kloster. Kloster var ikke så stort, som klosteret i Clairvaux, men jeg vidste, at der udgik en betydelig magt fra det. Det blev sagt, at Hildegard havde stor indsigt i kristendommen, i liturgien, i lægevidenskab, i kunsten og i politik. Hun kendte og skrev sammen med såvel de verdslige som kristne magthavere. Men alligevel, at skulle opholde sig i et nonnekloster, eller i hvert fald være tilknyttet det, fandt jeg både upassende og farligt. Det havde Hildegard dog taget højde for. Bønnen, messerne og fordybelsen i klosterets lille kirke kunne vi ikke deltage i, heller ikke måltiderne. Vi boede i et lille gæstehus lige uden for klosteret og måtte følge bønnens og andagternes rytme i husets lille kapel eller i byens kirke og benytte kirkens præst som skriftefader.

Pierre blev sat til at arbejde sammen med nonnerne i klostrets have, mens jeg havde lange samtaler med Hildegard. Nogle nærmest i form af undervisning andre hvor Hildegard udspurgte mig og talte med mig om mine natlige drømme, om min karakter og mine ønsker for fremtiden.

Ravnen syntes at have det godt i sit bur og et par gange om dagen lod jeg den flyve lidt omkring i vores kammer. Da jeg havde været i Hildegards kloster i en uges tid og allerede haft fire samtaler med hende bad hun mig om at tage ravnen med næste gang vi skulle mødes. Hun var underligt optaget af dyret. Det var som om hun var glad ved at se den og hun var meget optaget af sikre, at den fik det rigtige at spise. Flere gange tænkte jeg, at dyret måske indeholdt nogle særlige stoffer som kunne bruges i de lægemidler, hun fremstillede og som hun fortalte mig om, når vi spadserede og talte om lægekunst i klostret urtehave. Ville hun måske slå ravnen ihjel når hun så sit snit til det, tænkte jeg. Det skulle hun i hvert fald ikke høre et ondt ord for fra min mund. Jeg må indrømme, at den irriterede mig grueligt og at jeg selv havde tænkt tanken om at kværke den. Men jeg havde ikke turde, jeg var sikker på, at det på den ene eller den anden måde ville komme Bernhard for øre.

Da jeg havde opholdt mig i klosteret i en måned forlangte Hildegard, at ravnen skulle bo hos hende i hendes celle de næste tre dage. Nu sker det. Jeg ville aldrig komme til at se den irriterende fugl igen. Det var ikke fordi den ustandselig skræppede voldsomt op, det var et stille dyr. Og jeg kunne godt huske, at de gange, hvor den så havde skæppet op, var når dyr, der kunne være farlige for mig og drengen, som jeg blev ved med at kalde Pierre, kom i nærheden. Og til min forbløffelse også når det var mennesker, der var os uvenligt stemt, der nærmede sig, men aldrig når det var venlige folk. Men jeg skal nok ved egen hjælp klare mig ud af sådanne situationer, sagde jeg til mig selv.

Fire dage senere havde Hildegard fuglen med da vi mødtes om formiddagen. Hun rakte den mod mig og den fløj med det samme over og satte sig til rette på min skulder. Indtil nu havde jeg båret fuglen i et bur, nu skulle jeg bære ravnen på sin skulder, sagde Hildegard ”den vil hver dag tage sig en eller flere flyvture, men altid vende tilbage til dig”. Fuglen gav et lille, næsten lydløst skræp fra sig. Til min overraskelse lød det som den sagde ”lyt til mig, det her er min plads fra nu af”. Jeg lod som ingenting, det måtte være mig som tog fejl, men jeg så godt et tilfreds smil i Hildegards øjne. ”Jeg har også givet den et navn, som den selv kender og du skal også kende det, men jeg hvisker dig navnet og du må aldrig,

aldrig nogensinde sige dens navn højt”. Hun hviskede mig nu et besynderligt navn, som jeg ville have svært ved at udtale. ”Du behøver bare tænke på navnet så hører raven det og kommer hen til dig. Sig det aldrig heller ikke når du er alene.”

Det var rigtigt opdagede jeg lidt efter lidt, den talte virkelig til mig, på en måde, som kun jeg kunne forstå. Sådan blev det ved til den døde for nu mange år siden. Det gik op for mig, at både Bernhard og Hildegard udmærket kendte til ravnens evner.

På resten af rejsen mod Lund sad fuglen på min skulder talte ofte til mig, men indlod sig sjældent i diskussioner. Jeg må sige, at den viste mig stor hengivenhed og den påstod nogle gange, at den var min vogter, der hjalp mig med at kunne bevare en god samvittighed, andre gange fristede den mig til at foretage mig noget, der absolut ikke var en munk værdigt og som gav mig forfærdelig dårlig samvittighed. Jeg begyndte at tænke på raven som både en frelser og frister.

Det var tidligt efterår i Danmark da jeg og drengen nåede ind på den danske halvø som hedder Jylland og videre over det lille bælt til Fyn og derfra til den lille flække, som man kaldte Nyborg ved det store bælt, der skilte øen Fyn fra øen Sjælland, uden at vi stødte på nogle særlige udfordringer udover at vejret forhindrede os i at komme videre over bæltet.

”Du skulle tage at åbne brevet til ærkebiskop Eskild og se hvad Bernhard skriver” plagede fuglen mig, men forgæves, jeg havde ikke spor lyst til at bryde løftet om at bringe brevet uåbnet frem. Vi havde forventet at finde et kloster i byen, men sådan et var der ikke. Slet ikke, der var faktisk ikke andet end nogle få gårde og hytter. Da vi spurgte efter nattely blev vi henvist til en mand, der boede i en af de større gårde. Han talte både fransk og tysk og var rejsende bygmester. Nu var han i Nyborg bestilt af kongen til at tilrettelægge og overvåge byggeriet af et kongeslot. Hos ham fik vi lov til at bo i ventetiden indtil vejret tillod sejlads. Jeg håbede, at det ikke ville gå alt for hurtigt med at få plads på en båd, efter at jeg havde mødt bygmesterens datter. Hun hed Gudrun, var 16 år gammel og en livlig og selvbevidst pige. Hendes øjne gjorde straks indtryk på mig, levende, brungrønne og jeg kunne spejle mig i dem. Håret var gyldenbrunt,

let krøllet. Hendes mor, der var født i Holsten, var død et par år forinden. Gudrun var vokset op med tysk som sit første talesprog men talte nu også dansk. Udover fransk og latin talte jeg også noget tysk. Jeg faldt for hende på en måde, jeg aldrig havde oplevet før. Min ridderfacon faldt det mig slet ikke ind at bruge, her var det ikke følsom og høvisk forførelse, men stærke følelser. Og hun faldt for mig. Vi brugte det meste af den første dag sammen, med at hun viste mig rundt i byen. De næste dage tog vi på ture i skoven langs stranden, hvor vi kunne regne med, ikke at møde andre. Herude hvor vi var os selv tog vi hinanden i hånden når vi gik og hun lagde sig ind til mig med hovedet på min skulder når vi lå sammen i det høje græs. Vi talte om almindelige ting som hendes husførelse for faren og hendes strikken og syning af tøj til sine mindre søskende og sig selv. Vi talte om sorgen efter morens død, som stadig sad i hende og om hendes glæde ved livet og alt det hun ønskede sig af fremtiden. Jeg fortalte om hvordan jeg var blevet munk og om min træning inden da til et liv som kriger. Der var intet der stoppede os i vores betroelser. Vi blev sjælsvenner. Vi løb om kap på stranden og væltede hinanden om og vi sloges og vi badede sammen fra stranden, nøgne. Jeg havde aldrig følt mig så fri og så lykkelig før. Den var en ny og anden verden, der åbnede sig for mig.

Flere gange i løbet af de dage, når Gudrun og jeg legede i vandet og bagefter lagde os til at tørre af solen oppe i sandet gemt bag en skråning, råbte raven, at jeg skulle tage Gudrun. Voldtage hende hvis hun gør modstand, skræppede den. ”Hun har lyst, det kan jeg se. Hun venter på, at du gør det. Kom nu.” Første gang raven sagde det forstod jeg ikke hvad den mente, men det blev jeg klar over næste dag hvor begæret efter hende trak i mig. ”Skal vi elske” spurgte jeg hende forsigtigt. ”Jeg har lyst”, men jeg vil ikke blive gravid. ”Hun siger ja” skræppede den åndsvage fugl ”kan du ikke forstå det? Hun vil gerne, tag hende nu”. Sådan endte det. Gudrun gjorde lidt modstand, men tog så hurtigt imod mig.

Så dejligt det havde været lige så forfærdeligt var det at tænke på hvad jeg havde gjort. Havde jeg voldtaget hende, spurgte jeg. Nej, sagde hun. Men jeg var skyldig, det vidste jeg og det dømte jeg mig.

Det var svært, da jeg efter fem dage skulle rejse videre.

”Jeg tør slet ikke tænke hvad ærkebisen vil sige til det der skete under vores ophold i Nyborg” hviskede fuglen mig i øret under den første del af sejladsen over til Sprogø, ”måske du gør klogest i at springe i vandet og drukne dig” fortsatte den. ”Har du tænkt dig at sladre, det kan du jo ikke, det er kun mig, der forstår hvad du siger” svarede jeg. ”Vi får se” var fuglens svar.

*

På vejen over Sjælland havde jeg fået besked på at besøge de Johannitermunke, som var ved at anlægge et kloster i Antvorskov udenfor den lille by Slagelse. Da Johanniterne var en gejstlige ridderorden, som jeg delte både værdier, uddannelse og erfaring med, opfordrede munkene mig kraftigt til, at jeg sluttede mig til dem og glemme alt om både Eskild og brevet. Det var min pligtfølelse, der vandt, denne gang støttet af den skræppende ravn.

Også i Roskilde midt på Sjælland skulle jeg blive nogle uger. Der skulle jeg opsøge det benediktinske nonnekloster, som var helt nyt og specielt skulle jeg forsøge at få indsigt i hvordan det i Danmark var med kongemagtens indflydelse på kirken og kirkens indflydelse på kongen. Hildegard havde fortalt mig om den magtkamp, der foregik og de hemmelige alliancer, der blev indgået i Danmark mellem de magtfulde familier om kongemagten og mellem kirke og adel. Det var en rodet affære, som havde lagt sig tungt over landet året forinden. Tre fætre, Svend, Knud og Valdemar, alle kongsemner, som hver havde fået tildelt en del af landet af det stærke adelskab og bisperne, havde, trods løfter om at holde fred kastet sig ud i intriger og magtkampe, som havde udviklet sig til krigshandlinger. En borgerkrig havde Hildegard kaldt det. Ligesom paven, så og ønskede hun Danmark som et helt land med én og kun én ærkebiskop med stor kirkelig magt overfor en svag verdslig magt. Det var ikke i kirkens interesse, at Danmark deltes i tre små kongeriger. Sådan havde hun sagt og jeg var klar over, at det var nu, jeg skulle huske på Hildegards formaninger om at undgå at tage parti udadtil hvad angik kongekampen. Jeg skulle huske, at biskop Absalon var fosterbroder med Valdemar og støttede ham meget aktivt. Ærkebiskop Eskild forsøgte

derimod, havde hun sagt, at holde sig ude af den verdslige strid. Det var ham, jeg skulle underkaste mig og slutte mig til uden tøven eller tvivl. Mere end det fik jeg ikke rede på. Men dog trods alt bekræftet og kunne senere, når jeg var fremme i Lund, skrive hjem om.

Jeg og drengen fik en celle at dele i klostrets gæstehus. Søster Maria tog sig af os, kom med mad og underholdt sig lidt med os på sit og vores sprog. Hun var født i Frankrig men havde opholdt sig i Danmark i mange år og i klosteret i Roskilde i de sidste fem år, og som hun sagde ”det er ikke hver dag, at der kommer folk fra Frankrig her forbi.”

Der var nok at se på i byen. Der var mange stenhuse, der var den store tomme byggeplads på byens højeste punkt, hvor man planlagde at bygge en mægtig katedral og der var havnen som stadig borte spor af, at det havde været et centralt sted i de hedenske daners Danmark. Byen var befæstet med en vold med træpalisade på toppen og en voldgrav. Det sagdes, at der boede omkring 4.000 personer i byen. Det var sådan noget jeg var interesseret i. Pierre havde andre interesser ”har du bemærket hvor fattigt næsten alle byens borgere går klædt?” spurgte han mig, mens vi gik rundt i byen og fortsatte ”Jeg har kun set en eneste med silkeklædninger i flotte iøjefaldende farver. Alle bærer skind, hørklæde og tungt uldtøj i neutrale triste farver fra snavset gult over nuancer af gråt og der er ikke store forskelle i mandens og kvindens tøj udover længden af kjortlerne”. ”Det kan jo være, at de bare ikke er pyntesyge som dig og borgerne hjemme i Frankrig” var mit forslag. Men det troede Pierre ikke på: ”De er enten bondske, gumpetunge eller fattige, eller det hele sammen” og fortsatte: ”men vi er jo også i et land langt uden for Europas kulturelle og økonomiske magtcenter, men jeg tror, at danskerne snart skal komme efter det”, og han fortsatte ”for de fleste bærer et eller flere smykker af metal eller rav, der er ganske fint forarbejdet.”

Jeg var himmelfalden, hvordan kunne sådan en udannet dreng have den viden og interesse fra og evne til udtrykke sig på den måde. Mere af den slags evner viste han de efterfølgende dage.

Absalon var som biskop underlagt Ærkebispem i Lund. Det var vigtigt for mig at møde Absalon, for Hildegard havde fortalt mig, at Absalon var en mand med

store ambitioner, som ikke stod på særlig god fod med ærkebiskoppen. ”Det er som om vi er blevet sendt op i en hvepserede” formanede jeg Pierre, som jeg Gud hjælpe mig endnu opfattede som lidt tungnem ”vi skal passe på ikke at blive trukket ind i noget vi endnu ikke forstår”. Det viste sig svært for mig selv at efterleve den formaning. Jeg var hurtigt ved at lade mig blive trukket ind i magtspillet, men undgik det i sidste øjeblik fordi Pierre var årvågen og hurtig til diskret at stoppe mig. Pierre viste sig at have et godt sprogøre og han beherskede allerede efter det par måneder, vi havde tilbragt i Danmark det danske sprog så nogenlunde. Til min store overraskelse må jeg indrømme. Jeg føler mig stadig efter de mange år, der er gået siden dengang, meget pinlig ved at have haft et så blindt og overfladisk syn på ham efter vi havde haft så lang tid sammen. Han sagde til mig, at han følte et stærkt ubehag ved den stemning af mistro og angst, han fornemmede og hørte om når han færdes ude i byen, Han sagde at ”vi kan hurtigt lægge os ud med en af de magtfulde mænd, og så tror jeg det kan være ude med os, for de virker som om de har meget af det krigeriske hedningeblood i årene, som vi også fik fortalt om hjemme i klosteret.”

Det havde været svært at spille rollen som enfoldig under hele rejsen, men det var den opgave, jeg havde fået af Bernhard, da han fortalte mig at han havde besluttet at jeg skulle følge med Char’les på rejsen til Danmark. Bernhard havde ment at rejsen og opgaverne undervejs ville være dømt til at mislykkes hvis Char’les havde bare den mindste fornemmelse af, at vi var ligeværdige. Den iltre og egenrådige Char’les skulle enten have én der var stærkere og mere magtfuld over sig eller én som var ham underlegen for ikke at kaste sig ud i både verbale og fysiske stridigheder om magten. Jeg var, da vi nåede Roskilde og der virkelig blev krævet noget af os, ved at blive godt træt af rollen som den naive tjener, der i al diskretion og ydmyghed skulle vejlede og lede sin herre uden om farer og fejltagelser. Jeg havde besluttet mig for, at når jeg havde afleveret Char’les til ærkebiskoppen i Lund, måtte lade ham sejle i

sin egen sø derfra. Jeg ville selv finde vej hjem. Eller som det skete, blive i Danmark og finde mig et liv her.

Det påvirkede mig meget, at det var så svært at få aftalt et møde med Absalon. Munken, der fungerede som Absalons sekretær blev mere og mere irriteret og forklarede ”denne lille nævenyttige og selvhævdende mand fra Frankrig med en krage på skulderen” som han omtalte mig, at Absalon var en travl mand og i øvrigt var højt hævet over mig, franskmanden, ”som måske endda slet ikke var munk men spion for Bernhard og Hildegard”. ”Absalon kommer fra en magtfuld stormandsfamilie, som står i tæt forbindelse med kong Valdemar og hans slægt” sagde sekretæren og fortsatte ”Absalon har travlt med politisk arbejde og med at få gang i byggeriet af den kirke, der vil overstråle alle andre kirker i Danmark i storhed og skønhed, og som skal bygges her i Roskilde, så hvorfor skal han bruge tid på dig?”. Det var tydeligt at sekretæren ikke brød sig om, at jeg skulle rejse videre til ærkebiskoppen og ikke skulle blive her i Roskilde hos Absalon.

Oven på den svada, skræppede min ravn op ”inviter ham den der genstridige embedsmand til at drikke et glas øl på en af byens kroer sammen med dig.” Det var et godt råd.

Absalons munk tog imod tilbuddet om en tur sammen i byen, Jeg troede, og tror stadig, at han mente at kunne liste nogle oplysninger ud af mig. Det blev modsat, efterhånden som øllet blev skyllet ned fortalte han mig, at der det sidste år havde været en slags borgerkrig i Danmark. ”De tre fætre Svend Grathe, Knud d. 5 og Valdemar den Store kæmper om magten i Danmark, de to første er konger i hver sin del af Danmark, mens Valdemar er mere på sidelinjen, men med ambitioner om at blive Danmarks enekonge”, sagde han. ”Absalon og Valdemar er fosterbrødre og tilhører Danmarks største slægt, Hvide-slægten, men forstår du” fortsatte han ”Absalon ønsker at blive ærkebiskop over hele det østlig Danmark og samtidig støtte sin fætter i kampen om magten over hele Danmark”. ”Men hvor kommer så ærkebiskop Eskild ind i billedet, han er jo den pavelig udvalgte ærkebiskop” spurgte jeg interesseret, og munken kunne nu ikke stoppe den fortælling om forholdene i Danmark, som han var kommet i gang med. Faktisk

tror jeg at han efterhånden synes bedre og bedre om den lille munk fra Frankrig og tanken om, at jeg kunne være spion for Hildegard tror jeg, at han var ved at forlade. ”Ser du” sagde han ”Eskild har et godt forhold til Hildegard og dermed en støtte fra hende i forhold til paven. Det kan gøre det vanskeligt for Absalon og for Valdemar også, at opnå deres mål.” ”Men blander paven sig da ind i en kongestrid i Danmark” spurgte jeg. ”Når du spørger sådan må du være enten er dum eller forsøge at spille dum for at dække over hvem du virkelig er. En spion måske.” men han fortsatte ”Det er derfor Absalon har ønsket at holde dig på afstand. Og det er derfor jeg er gået med til at sidde her og drikke med dig, Absalon synes det kunne være en god ide, at jeg lærte dig bedre at kende. Så lad os nu se hvad der sker når vi for alvor kaster os ud i et forsøg på at drikke hinanden under bordet, mens vi diskuterer kirkelige emner.”

Vi drak hele natten til vi faldt omkuld på gulvet i kroen, hvor man lod os ligge til vi vågnede dagen efter.

Da jeg vågnede var jeg besat af en vældig lyst til, for en tid, at gå ud af munkeordenen og blive kriger og knytte mig til Absalon og Valdemar som ridder. Jeg var fyldt af lyst til at tage sværdet i hånden og høste mig hæder og blive beundret af de piger jeg ville møde på slottene i stedet for dem ude i landsbyerne. De var alt for lette at forføre.

Da jeg senere på dagen fortalte Pierre om min samtale med munken og om min lyst til at kaste mig ind i striden blev jeg mødt med så mange velformulerede argumenter mod dette, at jeg for første gang på vores rejse tænkte, at Pierre ikke bare var en uuddannet dreng, som var blevet sat til at følge mig til Lund, men at han var vidende ung mand, og det var for at sikre, at jeg kom godt gennem rejsen og at jeg undgik alle de fristelser, der kunne få mig alvorligt på afveje. ”Du er ikke med for at hjælpe mig, men for at have kontrol med mig. Du har kaldt mig herre og jeg har kaldt dig dreng, men sådan er det jo slet ikke. Det er dig der har haft magten, men ladet som om det var mig. Du har givet mig lidt snor ind i mellem, men kun når du kunne se, at det ikke kunne føre til alvorlige problemer. Du og den der åndsvage ravn har udspioneret mig. ”Du har ret” sagde Pierre ”nu ved du det, så jeg kan lige så godt sige, at jeg skal med til mødet med Absalon,

for nu er det meget kritiske for vores ærinde hos Eskild, hvad du siger og gør”. ”Absolut ikke” svarer jeg ”jeg går alene”. Pierre gav sig ikke ”jeg har noteret alle de piger, som du har været sammen med i løbet af vores rejse. Tolv forskellige piger bliver det til. Eskild er også en politisk mand, der vil undgå at skabe konflikt med kongen, men han er først og fremmest kirkens og troens mand og langt mindre tolerant i forhold til at bryde kirkens krav til os syndere, og han vil bestemt ikke bryde sig om at en munk har handlet, som du har. Hvis han hører om dine udskjelser vil han sende dig tilbage i unåde uden overhoved at mødes med dig. Og husk lige, at han er ven med både Bernhard og Hildegard”. ”Du har en ret vild fantasi” måtte jeg korrigere ham ”jeg har tilbragt aftenen med mange piger på turen, men jeg har hver gang sunget mine ridderviser for dem. Det har kedet dem. Og andet er der ikke sket. Undtagen med Gudrun i Nyborg, det var kærlighed”

*

Efter vores samtale plagede tankerne mig. Hvorfor lod jeg mig snyde af andre, der spillede en anden rolle end den, der i virkelighed var deres og altså ikke holdt sig til det, der var sandheden. Jeg blev også mere og mere klar over, at sandheden havde det svært i politik, i livet i det hele taget, måske. Havde alle andre, jeg havde med at gøre på denne rejse deres egen dagsorden, som jeg ikke blev indviet i. Også Bernhard. Ravnens skræppede og jeg hørte den sige: ”du er selv sådan og derudover selvoptaget og selvtilfreds og tror for meget om dig selv”. Det ville jeg aldrig før have fundet mig i at lytte til, men lige den dag, oven på de to afsløringer måtte jeg tænke over det. Det førte mig tilbage til noget Hildegard havde kredset om flere gange under vores samtaler og som hun gentog ved den sidste samtale, vi havde om morgenen, den dag vi rejste videre. Noget mystisk, uforståeligt dengang. Jeg tror, at jeg nu mange år senere og efter alt det, jeg senere har oplevet, ville kunne forstå det, hvis bare jeg kunne huske det ordret. Det var noget, der havde kunnet hjælpe mig til at finde vej gennem de problemer, som mødet med Absalon udløste. Hvorfor havde jeg ikke skrevet det

ned dengang? Det var noget med, at jeg skulle vove åbent at erklære, hvem jeg er. Det var nemt nok at forstå. Men så kom det uforståelige om, at der ikke er langt fra tavshedens kyster til talens grænser. Den sti man skal følge er ikke lang, men den er dyb. Og nu jeg skriver dette ned husker jeg pludselig slutningen ”Du skal ikke kun gå der, du skal være parat til at springe. Så vil du vågne op fra din sløvhed og rejse dig mod uretfærdighed og reagere mod den med lidenskab.” Jeg tror, når jeg snart rejser herfra, fra det, der vil være mit dødsleje, kan se tilbage på mit liv, og forstå at jeg må have forsøgt, men næppe helhjertet, at leve efter Hildegards ord.

Der er meget vi har undladt at tale om, dengang og i tidens løb, kære Char’les, og nu er det for sent. Du ved ikke hvor meget jeg beundrede dig fra da vi tog afsted på vores lange rejse og at jeg er blevet ved med at beundre dig livet igennem. Jeg har haft det dårligt med min del i det spil, der skulle føre dig bag lyset dengang, og jeg har undret mig over den naivitet du udviste og som gjorde det så let at gennemføre intrigerne. Men jeg så dig ikke som svag. Jeg så dig dengang og har set dig resten af dit liv, som en drømmer, der havde og har haft en smuk, men falsk, forestilling om dit eget værd og bevarede en livsglæde, som gik langt ud over de forhindringer, der mødte dig. Du har været et stort menneske med fejl her og der.

Om morgenen to dage senere fik jeg besked om, at jeg kunne møde Absalon i bispesædet den samme eftermiddag. Pierre fulgte med til mødet og deltog på lige fod med Absalons sekretær.

Jeg var ærligt talt ret nervøs før mødet, for jeg havde været i Roskilde længe nok til at fornemme de mange magtkampe og intriger mellem de store familier og mellem kirke og kongemagt, og de skiftende alliancer, der var mellem kongen og de forskellige øvrigheder i kirken, fra bisperne op til paven. ”Du skal bare forsøge med høflighed og sørge for at tale dig uden om de uenigheder, der er her

i landet, og du kan jo bare sige, at du ikke kan forstå, hvad der foregår”, havde Pierre rådet mig til, og tilføjet ”og hvis jeg var dig ville jeg ikke sige et eneste ord om, at du har et brev med til ærkebiskoppen i Lund”.

Absalon var kun nogle få år ældre end mig og med det samme vi hilste på hinanden mærkede jeg, at han var langt mere sikker og trænet i samtale og forhandling end jeg var. Det var tydeligt for mig, at Absalon ikke havde meget tilovers for ’denne franske riddermunk’, der ikke fra barnsben havde lært sig gode manerer. Jeg var en bonderøv, som han ikke behøvede at spille meget tid på, var det tydeligt at fornemme, at Absalon mente. Jeg husker, at jeg følte et stærkt behov for at fremstå som den betydningsfulde mand, jeg havde set mig selv som hjemme i Clairvaux, så jeg fortalte om lidt sladder fra klostret i Clairvaux og fra besøget hos Hildegard uden at Absalon viste nogen form for interesse for den slags småsnakken. Så uden at tænke mig om røg det ud af munden på mig og det jeg sagde var at ”jeg medbringer et vigtigt brev fra Bernhard til ærkebiskop Eskild. Det er lukket med tre segl.” Absalon viste med det samme interessere for mig og for brevet. Nu indser han hvem han har for sig tænkte jeg; en vigtig og betydningsfuld person. Ravnens havde jeg ladet blive tilbage i klosteret, så ingen hørte dens indvendinger og Pierre valgte ikke at blande sig. ”Ved du hvad der står i brevet” spurgte Absalon, ”nej, det sagde Bernhard ikke noget om og det er jo lukket med tre segl”. ”Har du ikke forsøgt at fjerne seglene og sætte dem tilbage efter at du har læst brevet”. Det begyndte at gå op for mig, at Absalons hurtigt opståede interesse for mig ikke skyldtes, at jeg rejste med betroet post, men at det var brevet indhold, der i allerhøjeste grad optog Absalon. ”I disse tider med borgerkrig og kongekampe er det vigtigt, at jeg ikke lader et brev komme her igennem byen uden at kende dets indhold” sagde Absalon myndigt. Jeg kunne godt høre, at her var en mand, der er vandt til at blive adlydt. Hvor var jeg dum i at fortælle om brevet. ”jeg var bange for at vi kunne miste brevet, så før vi kom over det store bælt fik jeg en betroet munk fra et af de jyske klostre til at rejse til Lund med det samme og ikke vente på os. Han må være kommet til Lund for et par dage siden, og have gemt brevet et sted hvor heller ikke jeg ved hvor er. Hvis ikke vi dukker op, skal han give brevet til

Eskild" løj jeg. Absalon mistede nu interessen for mig og afbrød mødet. Men det var klart for Pierre, at Absalon ikke havde troet på min historie om brevet. "Du er en komplet tåbe, jeg havde jo advaret dig mod at tale om brevet" sagde Pierre bagefter og fortsatte "jeg tror ikke, at Absalon er så dum, at han bare uden videre tror på den åndsvage historie om, at du har sendt brevet i forvejen med en tilfældig munk." Efter mødet gik vi lidt rundt i den smukke by med dens mange stenhuse og kirker. Sommeren var ovre, det var en smuk og lun efterårseftermiddag, i læ i de smalle stræder mellem husene, hvor alle havde noget at se til. Der blev bagt i et af husene og duften af frisk brød gjorde os begge godt. Vi savnede godt og frisk brød. En smed larmede med at banke gryder ud og en gadesælger råbte om friske fisk fra fjorden. Her kunne vi godt være blevet lidt længere. Men vi var klar over, at vi måtte ud af byen hurtigst muligt.

Jeg prøvede at forsvare mig mod beskyldningen om at have opført mig dumt, selvom jeg godt kunne forstå Pierres argumenter "men jeg tror nu alligevel, at han blev lidt bange for dig" sagde han uden at lyde som om han selv troede på det. Efter Pierres mening var der ikke grund til at diskutere det kloge eller helt tåbelige i mit forsøg på at spille stor og vigtig. "Jeg er sikker på" sagde han "at der i nat bliver indbrud i vores celle i klosteret og alt bliver rodet igennem for at finde brevet, og at vi måske bliver dræbt, så vi må, med det samme vi er tilbage i klosteret, tage afsked med nonnerne, der har været så venlige over for os og rejse videre."

"Du er vel klar over, at jeg har brevet, det var kun for at kølne Absalon interesse for os, at jeg kom med den historie om, at det var sendt i forvejen." Pierre gad ikke en gang svare mig, det var jo det han var klar over og bekymrede sig om. De ville selvfølgelig finde brevet hvis Absalon ville have fingre i det om det så skulle koste de to franskmænd livet.

Ved døren til klosterets gæstehus tog søster Maria imod os. Der havde været besøg af to af Absalons soldater, som havde forlangt at komme ind på franskmændenes værelse. Hun havde ikke kunnet forhindre dem i at komme ind, men havde nået at tage de breve der lå fremme på det lille bord og gemme dem i en lomme under sin dragt uden at soldaterne så det, "jeg hørte de talte om, at

de skulle finde nogle breve, og jeg synes ikke, at de skulle have lov til at stjæle noget fra jer” sagde hun. ”Brevene er nu inde i klosterkirken og der tror jeg ikke de tør bryde ind og lede efter dem når de kommer tilbage i nat, for det er jeg sikker på at de gør.”

Søster Maria bad os med ind i klosteret, hun havde aftalt med priorinden, at de af næstekærlighed måtte tage sig af de to cisterciensere, så de ikke faldt i Absalons hænder. Nonnerne var bange for, at mændene ville komme tilbage og i ly af natten bryde ind og gennemsøge hele klosteret, så for vores egen skyld burde vi tage videre allerede i aften når mørket sænkede sig. Nonnerne skulle nok klare sig.

Vi blev, efter at have hentet brevene, vist ind i en celle hvor søster Maria bad med os, og så forlod hun os efter at have forlangt, at vi låste døren og kun åbnede den når hun bankede på med fem hurtige lette bank. Hun skulle sammen med de andre søstre deltage i aftenbønnen, hvor søstre også ville bede for os.

Vi følte os sikre på, at vi kunne stole på søster Maria og abbedissen, og jeg mente, at jeg kunne høre at Ravnens med sin lette skræppen var af samme mening. Vi var afskåret fra at gå ud og havde intet at foretage os i den tomme celle, så Pierre lagde sig til at sove, mens jeg forsøgte at tænke over dagene i Roskilde. En del af det, jeg var blevet mødt med i et af Danmarks magtcentre havde jeg hørt om fra Hildegard i læretimerne med hende. Det havde hun kaldt vores møder og hun havde ikke lagt skjul på, at hun fandt Bernhard meget dumdristig, når han kunne finde på at sende en ung mand med så beskeden viden og sans for intriger og forhandling afsted op til Danmark.

*

Dagen inden havde jeg haft en samtale med søster Maria, som havde taget mig med på en gåtur til den lille landsby Sankt Jørgensbjerg, der lå tæt på Roskilde og derfra et lille stykke videre ned til havnen. ”Jeg kan forstå, at du er blevet godt underrettet om magtstriden mellem kongemagten og kirken i Danmark” havde hun sagt, da vi stod ved en misligholdte havn og så ud over fjorden foran

os. ”Her er vidunderligt smukt, det kunne jeg godt skrive en sang om” sagde jeg og havde helt glemt alt om de kirkelige og verdslige konflikter vi pludselig stod i til halsen. Jeg var simpelthen bjergtaget af det syn, der foldede sig ud foran mig, den smalle fjord med det lysende blå vand og de grønne kyster på begge sider, der nogle steder var lave engarealer ud mod vandet, andre steder var stejle klinter direkte ned i vandet. Men det var ikke det, der havde fået søster Maria til at tage mig med herhen og hun var så sandelig også en del forbløffet over, at jeg sådan tillod mig at vise mig i mine følelsers vold. ”Jeg troede ikke, du havde lige det i dig, du overrasker glædeligt” fortsatte søster Maria. ”Den havn du ser ud over var et af de mest betydningsfulde steder i landet for nogle få århundrede år siden. Det var her de hedenske daneres store skibe holdt til, de skibe som de brugte som krigsskibe og til plyndringstogter til England og så langt ned som til Paris”. Efter en lille pause fortsatte hun ”Det er historie nu” endnu en pause ” men alligevel ikke forbi, for ånden fra dengang lever videre. Havnen duer ikke til meget mere og store skibe ser vi sjældent og da slet ikke krigsskibe. Det er noget helt andet, du skal høre om herfra, og som jeg tror at hverken Bernhard eller Hildegard har talt ordentligt med dig om. Det åndelige fra dengang lever endnu.”. Jeg rev mig løs fra mine tanker om at blive her i denne lille, men smukke by og det landskab, der omgav den. Jeg havde godt hørt hvad søster Maria havde sagt ”Hvad skulle det være, jeg mangler at blive undervist i. Jeg synes, de har fyldt mit hoved med en masse viden af al slags”. Søster Maria blev lidt usikker kunne jeg mærke. Jeg tror hun tænkte, at jeg desværre måske også var sådan én, der var styret af strategisk uærlighed. ”Du har vel hørt om Ansgar fra Hamburg og Adam af Bremen og måske endda læst de værker, de har skrevet om deres missionsrejser til Danmark?”. ”Men de har vel ingen betydning for nutiden. Det er jo to hundrede år siden Ansgar begyndte at kristne de hedenske danere og hundrede år siden Adam var oppe for at se hvor nemt og vellykket det havde været at få udryddet den hedenske tro” svarede jeg. ”Det tænkte jeg nok, du ville svare”, sagde søster Maria. Hun sukkede højlydt over min uvidenhed og jeg var klar over, at hun gennemskuede min manglende evne eller vilje til tage tingene rigtigt alvorligt. Det stod mig ikke klart hvilke af de to muligheder hun

var mest for, måske begge, måske en helt tredje. ”Men så skal jeg fortælle dig, at ingen af dem fik gjort danerne kristne. Overklassen valgte at spille kristne af taktiske og politiske grunde, men almuen har kun langsomt skiftet troen på de nordiske guder ud med troen på Kristus og de fleste er stadig hedenske, eller i bedste fald både det ene og det andet, og det gælder også en stor del af de veluddannede”. Og hun fortsatte ”Jeg vil tro, at mere end halvdelen af borgeren her i Roskilde har svært ved helt at kende forskel på Jesus og Odin”. ”Odin. Hvem er det?” havde jeg åndsvagt spurgt. Jeg var sikker på, at jeg aldrig havde hørt om Odin, en gud måtte det vel være, tænkte jeg, da søster Maria med en let dirrende stemme have nævnt navnet. ”Du har vel lagt mærke til at du vækker en del opmærksomhed når du går rundt med din ravn på skulderen. Vores abbedisse havde fået brev fra Bernhard om, at vi ikke skal bekymre os. Men du skal vide” sagde hun ”at Odin havde to ravne, som ofte sad på hans skuldre og fortalte ham hvad de så ude i verden på deres daglige flyvture og gav ham evne til at vide huske alting.” Jeg var temmelig ilde til mode over hvad hun fortalte, men søster Maria havde ikke ville sige mere, end at kirken stadig havde et hårdt arbejde foran sig med at omvende de hedenske danere, men at kirken holdt det hemmeligt for paven og moderkirken i Rom, at så mange stadig holdt fast ved den hedenske tro. Man undertrykte ethvert forsøg, som lærde danere, det vil sige alle dem, der kan læse, ind imellem gjorde, på at tale åbent om de hedenske guder. ”Det er farligt for mig at fortælle dig, at det er sådan det hænger sammen. Du må love mig aldrig at sige til nogen, at vi har talt om det. Det kan koste mig livet.” Jeg havde lovet det på min ære som ridder. Men jeg var ikke sikker på om hun stolede på mig. ”Jeg synes du skulle vide det”, sluttede hun og på tilbagevejen til klosteret havde vi igen bare talt om byens skønhed og om klosterlivet.

*

Det var begyndt at mørkne, da vi hørte de aftalte fem forsigtige bank på døren. Søster Maria stod udenfor med to skåle med grød som vi kunne spise før vi tog afsted og noget brød og ost, som vi kunne tage med os.

Vi havde benyttet den sidste del af ventetiden til lære kortet udenad, så vi kunne klare turen i mørke. Kortet viste, at vi skulle gå direkte mod øst for at komme til Hafn, en lille flække og handelssted på østkysten af øen Sjælland hvor vi kan finde skib, som vil sejle os over til Skåne. Vi undrede os for ifølge kortet var der meget kortere at sejle fra et punkt på øens nordøstlige hjørne.

Søster Maria kunne fortælle os, at der kun var nogle få huse og intet fast overfartssted oppe hvor sundet, der delte landsdelene var smallest. Så kortet viste rigtigt, sagde hun. Hun havde været med nogle af de andre nonner i Hafn for at gøre nogle gode handler for en måned siden og kunne fortælle, at ”vejen til Hafn for tiden var et opkørt hjulspor, der gik over et fladt landskab uden mange træer”, så det ville være let at se os, hvis vi havde en lampe tændt. ”Jeg tror, at Absalons mænd kunne finde på at forfølge jer”. Hun tilføjede ”når vejen fører forbi en lille samling huse, hvor man er i gang med at bygge en kirke er i nået til Glostorp og det vil begynde at lysne, hvis I har gået hele natten uden andet end korte pauser. Landsbyens få beboere er meget trofaste overfor ærkebisp Eskild, så der kan I føle jer nogenlunde trygge. Jeg plejer at holde pause dér, når jeg skal til Hafn. Her er et brev som I kan give til ham, der bor i den største af gårdene, så vil han give jer husly og mad og hjælpe jer videre til Hafn” sagde hun.

Det var blevet buldermørkt da vi sneg os ud af Roskilde. Vi var ret sikre på, at vi ikke blev set. Vejen var som søster Maria havde beskrevet den. I mørket var den svær at se og de talrige vandpytter og mudderhuller var helt umulige at se før vi havde trådt ned i dem.

Vi havde haft tid til at gøre et ærligt forsøg på at forliges, mens vi ventede i klostercellen, og vi var da også kommet en del af vejen med det, men helt var det ikke lykkedes. Jeg følte mig stadig ydmyget og så nu Pierre som en tør og smålig embedsmand.

Jeg, på min side så Char'les som en uforsigtig, naiv og opblæst nar. Vi havde egentlig godt, for måneder tilbage på de lange vandringer ad de øde stier, haft mulighed for at forstå hvordan den anden var som menneske, men havde, kan jeg nu se, valgt kun at forholde os til det overfladiske. Den mulighed at forlige sig med den anden var nu forspildt, følte i hvert fald jeg, vi strittede begge af ubehag ved den anden. Vi var dog begge kloge nok til at forstå, at vi hver især havde både ret og uret. Men lige der, efter det der var sket i Roskilde, var vi begge i en tilstand, hvor det var de negative karaktertræk, som vi fandt hos den anden, som havde vores fulde opmærksomhed rettet mod. Det fyldte vores tanker.

Det blev en hård nat at komme igennem. Vi kom kun langsomt fremad og vi havde svært ved at samarbejde om at holde os på stien, og ude af stand til bare at tale opmuntrende hyggeligt til hinanden. Heldigt nok, for senere hørte jeg, at Absalon havde sendt sine mænd ud for at lede efter os. Søster Maria havde sagt, at hun på en god dag i dagslys brugt fem timer for at komme til landsbyen. Vi brugte tolv timer, og blev kun forstyrret af natdyrenes skrig og vindens raslen i buske og græs. Vi var på turen sikre på, at vi ikke blev forfulgt af mennesker og tog os ikke særligt i agt for eventuelle forfølgere bortset fra, at vi ikke talte sammen.

Bonden, vi skulle møde, boede i landsbyens eneste gård bygget i bindingsværk, resten af byens huse var lerklinede eller bygget i træ. Huset lå tæt op ad den nye kirke, en stor smuk bygning i brændt tegl. Sådan havde søster Maria beskrevet landsbyen. Vi fandt let huset og bonden Lars. Søster Maria havde fortalt, at Lars havde arbejdet for klosteret i nogle år før han vendte tilbage til sin fødegård, og at hun havde undervist ham i skrivning og læsning. Han var noget mistroende over for os to rejsende, der dukkede op i morgengryet og tøvende med at lukke os ind. Først efter med stort besvær at have læst brevet fra søster Maria bød han os ind til noget at spise og en god lang søvn i den lille lade, der hørte til gården.

Lars var ofte i Hafn for at sælge sine oste på markedet så han var bekendt med vejen vi skulle gå. Han sagde, at vi godt kunne gå den sidste del af turen til Hafn på nogle få timer, og at det var sikkert at bruge vejen om dagen. ”Bliv her i dag og i nat, men hold jer inde i laden, så ingen ser jer, jeg skal sørge for, at der kommer mad over til jer”, oversatte Pierre, som nu var blevet overraskende god til dansk. ”Jeg kommer over til jer i morgen lige før daggry og fortæller jer hvad vej I skal gå ud af landsbyen”. ”Kan vi stole på ham” havde Pierre spurgt, da Lars var gået. ”Det tror jeg, men man kan aldrig vide, der er så meget, der foregår fordækt i politik, har jeg lært i de sidste måneder. Og mellem to mennesker, der ellers tror at de kender og kan stole på hinanden” svarede jeg. Den bold tog Pierre ikke op.

Næste dag tog vi afsted efter at have fået råd om vejen og lidt mad med til turen, der ikke bød på udfordringer. Om aftenen så vi byen Hafn efter at have bevæget os til vejs op ad en stor bakke, et lille bjerg kaldte vi det, som pludselig tårnede sig op midt i det flade landskab. Det var ikke helt mørkt, så vi kunne se landsbyens bygninger fra oven. Den var ikke særlig stor, omgivet af en lav jordvold, der foroven bar et bjælkeværn, ikke over halvanden meter højt. Der var tændt fakler og bål rundt omkring ved husene og ved bjælkeværnet. Vejen vi fulgte ledte os forbi en nedslidt trækirke, der lå lige uden for en åbning i hegnet, og førte os videre ind i en by, der sammenlignet med Roskilde ikke så ud af noget. Inden for porten passerede vi en stenkirke. Flere kirker var der ikke i byen og der var næsten ingen andre stenhuse, de fleste bygninger var lave bindingsværkbyggede og lerklinede huse.

Folk, som vi gik forbi, så da efter os, men ingen tog nogen særlig notits af den unge munk med en ravn på skulderen og hans følgesvend. Vi var heller ikke blevet mødt af vagter der hvor vejen gik gennem åbningen i hegnet ind til byen. Der havde da ellers været noget at kigge efter og undre sig over. Det var vist en by, der var vant til at modtage rejsende af alle slags, tænkte jeg.

”Nu skal vi finde et natlogi for nogle nætter og finde ud af hvordan vi kommer over til Skåne.” sagde Pierre. ”Søster Maria sagde, at vi skulle finde en mand, som hedder Hans, som boer i et hus i den anden ende af landsbyen, der hvor

vejen går videre over en smule ubebygget land og ned til havnen og handelspladsen”, svarede jeg. Vi fandt let frem til Hans. ”Jeg sejler om nogle dage om guderne og vejret vil” sagde han og fortsatte ”I kan bo i min lade indtil da. Båden har plads til otte personer og den skal helst være fyldt, hvis det skal betale sig for mig at sejle.”

Jeg brugte dagene sammen med en lille gruppe præster og munke i Hafns to kirker og talte med dem om at byen sikkert ville vokse og at der var behov for et kloster. Pierre, som var begyndt at kalde sig Per tjente lidt sølvstykker ved at hjælpe vores husvært med at salte sild og gøre båden klar. Det var tydeligt at han nød det hårde arbejde og livet i Hafn.

Fem dage senere sad vi med fire andre og to tønder saltede sild i båden. Det var blevet langt henne på efteråret, solen var først sent oppe, men skinnede ved afgang fra en skyfri himmel. En let brise fra vest tog godt tag i bådens sejl. Vi kunne være fremme i Lund før aften.

Vi blev tilbudt at køre med en vogn, der skulle bringe de to tønder med sild til et kloster nord for Lund, så allerede om eftermiddagen så vi den enorme domkirke på lang afstand i det flade landskab. Vi havde nu i måneder opholdt os i Danmark. Dette uendelig kedelige landskab i landet med den uendelig kedelige mad, mest grød, der både så uappetitlig ud og smagte lige så elendig, landet med et sprog, der lød forfærdeligt og for mig var umuligt at lære. Den eneste trøst, tænkte jeg på dengang, var Absalon, som tydeligvis var en kampklar bandit. Ham følte jeg mig i slægtskab med. Ja, og så må jeg jo hellere indrømme en ting mere, som glædede mig i dette gudsforladte land. De unge kvinder, lyshårede med øjne så blå som havet og himlens farver. Smækre.

Domkirken var bygget af kalkstenskvadre. Mægtig at gå ind i. Mere rå end kirkerne hjemme i Frankrig.

I kirken fik vi besked på, at ærkebiskop Eskild ventede mig i cistercienserklosteret i Herrevad, en dagsrejse til bens mod nord, men vi kunne møde ved kirken næste morgen tidligt og køre med vognen med sild. Det var netop Herrevad kloster de skulle levere sildene til

Vi fandt overnatning i en lade i byens udkant. Vi var nær ved rejsens mål og vidste ikke hvad der skulle ske, efter at jeg havde afleveret brevet til ærkebiskoppen. ”Hvor jeg glæder mig til at vende tilbage til klosteret i Clairvaux, det her land er ikke til at leve i”, sagde jeg. Det tog lang tid før Pierre svarede, jeg kunne mærke, at der var noget der trykkede ham. Så kom det ”Jeg kunne godt tænke mig at blive i Hafn og arbejde sammen med Hans, når vores opgave er løst” sagde han forsigtigt. Prøvende. ”Jeg vil være ærlig over for dig, jeg har talt med Hans om at fortsætte med at arbejde for ham, så forretningen kunne udvides.” efter en lang pause fortsatte han ”Hans har en smuk og klog datter, noget rapkæftet og på min alder. Vi har talt godt sammen og er blevet glade for hinanden. Vi vil gerne fortsætte som mand og kone og både Hans og hans kone bifalder det. Så kan vi føre forretningen videre sammen, når den tid kommer.”

Jeg havde godt fornemmet, at Pierre havde et helt andet syn på Danmark og på måden, man lever på her, end jeg havde. ”Vil det gå an, at jeg slipper dig fri for løftet om, at vi skal følges ad til vi er tilbage igen og jeg dermed svigter de forpligtelser, der er lagt på mig af vores abbed?” spurgte jeg, nærmest mig selv. ”Du behøver ikke spekulere på det, jeg har taget min beslutning og jeg har også skrevet hjem til Bernhard fra Hafn og fortalt om mine planer.

Næste morgen drog jeg med vognen nordpå til Herrevad, mens Pierre, eller Per, som han slog fast at han nu hed, blev i Lund og at klare nogle forretninger for sin kommende svigerfar indtil vognen var tilbage og han kunne tage med den tilbage til Hafn.

Der blevet taget godt imod mig i klostret, Eskild var ude at rejse, men ville være tilbage nogle dage senere, så jeg havde mulighed for at komme tilbage i klosterlivets rytmer og at skrifte efter lang tid, hvor det ikke havde været muligt. Da der var gået en uge blev jeg vist ind til ærkebiskoppen. Jeg afleverede brevet, som han straks åbnede og læste. Sagde raven, tænkte jeg, at han var skeptisk overfor indholdet. Han sagde ikke noget med det samme. Efter at have talt sammen om løst og fast havde han vel gjort sig sine indtryk af mig. Og jeg havde gjort mig mine om ham. Jeg havde slet ikke den samme umiddelbare følelse af

at kunne værdsætte Eskild, som jeg havde haft med Absalon. Eskild var mild, bleg af hud og af sind. Troende før krigerisk, om han overhoved var det sidste. Uden tilsyneladende større engagement i stridighederne mellem kirken, adlen og kongen, men så meget desto mere optaget af den rette tros udbredelse i Danmark. Da han til sidst i vores samtale, noget uventet talte til mig om mig og min fremtid, vendte han mit liv rundt i en retning, jeg overhovedet ikke havde kunnet forestille mig og som ikke glædede mig.

*

Jeg har de sidste tre uger ikke skrevet et eneste ord. Jeg har skulle samle mig om alle de tanker og følelser, der opstod efter at jeg have fået bragt de store forandringer, der skete med mit liv dengang, for omkring 40 år siden, frem i min hukommelse. Den ydmygelse, jeg dengang følte mig udsat for, og som plagede og smertede mig i de første fem år jeg var her på klosteret ved Esrom sø. Siden har jeg kun tænkt på det indimellem, nu vælter det op i mig og får mig til at ryste på hånden, ja, at dirre af vrede. Det er et dobbeltsidigt sværd for det hjælper at tænke på alt det, jeg siden har fået lov til at opleve og hvilket godt liv, jeg skal være taknemmelig over at have fået. Det indgår dagligt i mine taksigelser til Gud.

At skrive erindringerne fra dengang ned har også bragt mig i tvivl om jeg husker rigtigt. Jeg har læst det jeg har skrevet igen og igen, og også haft mistanke om, at der mangler noget udover ligegyldige detaljer og at noget er forvrænget, men jeg har valgt at lade det stå som først skrevet, for ellers risikerer jeg at blive ved med at ændre her og der og måske tværtimod gøre min beretning endnu mere fejlagtigt.

Da jeg lagde pennen fra mig for at bruge en periode på at samle mig til at skrive videre troede munkene her i klosteret, at jeg var færdig med at skrive. De kredsede om mig som fluer omkring et ådsel. De ville have lov til at læse. Det gik så meget ud over det daglige liv i klosteret, at abbeden måtte gribe ind. Han bad mig om at læse lidt op for munkene hver aften efter maden, så

nysgerrigheden kunne tilfredsstilles og arbejdet, både det åndelige og al det praktiske, der havde med sygepleje og klostrets drift at gøre, kunne komme i orden igen. Det var jo ikke meningen, men han tillod mig så mange friheder og havde gjort det gennem årene, så jeg følte, at jeg ikke kunne sige nej. Næsten alle munkene var meget yngre end mig og havde ingen viden om de begivenheder og baggrunden for dem, som førte til det stabile klosterliv i Danmark, som de oplever. Hvad de tænkte om min historie forblev mig ukendt. Men det førte i hvert fald ikke til, at de viste mig foragt.

Jeg var blevet klar til at skrive igen.

Ravnen havde en måde haft ret når den ind imellem hånede mig, men sandheden, da ærkebiskoppen lod mig læse brevet, var langt værre og meget håndfast. Ravnen havde skånet mig. Bernhard havde svigtet mig. Han beskrev rygter om min karakter, som var dybt sårende. Han begyndte brevet med at skrive, at han egentlig havde tænkt sig, at Eskild skulle gøre mig til abbed i et nyt kloster, det jeg bor i nu, og lade mig mislykkes som åndelig leder af klosteret ved at begå de fejl, som lå så naturligt for mig. Men efter at han havde tænkt det igennem, skrev han, ville han bede Eskild om at give mig en perifer rolle i klosteret. Under alle omstændigheder, skulle jeg ikke tilbage til Clairvaux. Aldrig. Char'les er for altid forvist til Danmark. Selv ikke paven kan omgøre det, skrev han.

Hvorfor havde Bernhard ikke været ærlig og sagt det til mig selv, det som han i stedet havde skrevet til Eskild. Sagt til mig, at han havde fundet mig uværdig. Havde han ville udsætte mig for en prøvelse. Hvad skulle jeg prøves på? Eller havde han bare indset hvad jeg ville være bedst til som munk i et kloster, og dermed tjene kirken.

Jeg kunne ikke lade være med at tænke på, at jeg havde gået og passet på et brev, som jeg troede indeholdt vigtige oplysninger om kirkens stilling i borgerkrigsmærkede Danmark, og så handlede det om mig, og intet andet. Hvis jeg havde ladet Absalon læse brevet tror jeg, at han ville kunne have set nogle muligheder for mit fremtidige liv i Danmark der var anderledes end dem, der nu blev lagt op til.

Ærkebiskop Eskild var mig ikke mildt stemt. Han ville ikke selv tale med mig igen, men ville få udarbejdet nogle papirer, som jeg skulle havde med til abbed William, der var i gang med at udvide det lille benediktinerkloster, der allerede lå i Esrom med bare nogle får munke. Jeg skulle være med til at sikre, at flere munke kom til og at klosteret voksede både i størrelse og hvad angik indflydelse. Der skulle i de kommende år bygges et mægtigt og magtfuldt cistercienserkloster, der skulle fungere som moderkloster for nye cistercienserkloster rundt omkring i Danmark. Jeg ville blive én af de nye munke. Jeg var vred og skuffet. Nu mere end tredive år senere ser jeg tilbage på et liv, som blev mere lykkeligt og mere frit end hvad de mere og mere strenge klosterregler gav plads til. Jeg vendte min vrede til en beslutning om, at jeg ville leve uden at lade mig tynge af dogmatiske påfund, men i overensstemmelse med en mere fri tolkning af et munkeliv til Guds ære.

En uge senere var jeg på vej tilbage til Hafn, denne gang blev jeg sejlet over sundet af Per, der allerede var blevet gift med hende, som han havde forelsket sig i og var nu medarbejder i svigerfarens gode virksomhed. Han blev faktisk glad over at høre nyheden om mit nederlag, men sagde, at det ikke kom bag på ham. I Hafn mødte jeg hans kone og så hvor glade de var for hinanden. Det glædede mig, men gav mig også et stik i hjertet af længsel efter et simpelt og godt liv uden for et klostres lukkede verden.

Få dage senere, i begyndelsen af december 1147, ni måneder efter, at jeg forlod klosteret i Clairvaux stod jeg ved Esroms kloster. Det var en byggeplads af betydelige dimensioner. Abbeden og de ny munke havde travlt, men tog pænt mod mig og sådan fortsatte det også efter at abbed William havde læst brevet fra Ærkebiskoppen.

Jeg fik ansvaret for at byggeriet skred frem, for indkøb til byggeriet og for driften af klosteret i det hele taget. De færdigheder jeg havde lært som ridderlev kunne bruges her.

Sådan begyndte mit nye liv.

*

Jeg må ikke glemme at fortælle om raven. Den faldt godt til i klosteret og viste her en ny side af sin formåen. Hver dag fløj den ud i store buer om klosteret og de få huse rundt omkring, som næppe udgjorde en landsby dengang. Når den igen, efter nogle timer, landede på min skulder fortalte den mig om hvad der foregik, hvad munkene og deres medhjælpere talte om og hvordan byggeriet skred frem. Den var næsten holdt op med at friste mig til ugudelige handlinger og at håne mig for det, jeg ikke kunne eller ville forstå. Jeg har ikke betroet noget menneske om ravnens evner før jeg nu skriver det her kort før min død, hvor ingen kan drage mig til ansvar for det, jeg havde sammen med raven. Raven er død for mange år siden. Kort før den døde sagde den til mig, at dens forfader hed Hugin. Min ravn havde, sagde den, nogle få søskende, som tjente en lille gruppe af kirkens særlige og mægtige mænd og kvinder, de personer der havde indsigt i mysterierne, som den kaldte det. Sådant havde det været her nordpå i Europa gennem nogle hundrede år. Slægt efter slægt af ravne havde haft disse evner fra deres forfader. Nogle af dem var blevet taget med ned i Europa hvor de tjente nogle særligt vidende af kirkens mænd. Jeg skulle være stolt over at få tildelt en af disse sjældne fugle. Det var fuglens sidste ord til mig.

Jeg havde meget at takke raven for og følte, at den, som en slags tæt ven, stod mig nær. Da den døde beholdt jeg den nogle dage i mit kammer før jeg en mørk nat mellem to messer sneg mig ud i klostergården og begravde den i et hjørne, hvor jeg hver dag kom forbi på min vej fra mit kammer.

Jeg savner stadig raven.

Det var et underligt navn den havde. Der var hverken noget kristent eller noget almindeligt dansk over det. Jeg havde holdt mit løfte og aldrig sagt dens navn højt, så ingen havde derfor heller ikke kunne forklare mig om der var nogen særlig betydning i ravnens navn.

Nogle uger efter fuglens død, spurgte broder Jens, der var dansk af slægt, hvor raven var blevet af. ”Den gjorde et indtryk på mig” sagde han ”er den død?”, ”Det er den” svarede jeg og forsøgte at stoppe samtalen der. Men Jens fortsatte ”du har vel været længe nok i Danmark til at vide, at den mægtigste hedenske

gud her i norden hed Odin og at han havde to ravne, der spionerede for ham og hjalp ham med at huske”. Jeg vidste mere end det.

Da foråret gjorde det muligt at rejse med post mellem de forskellige klostre skrev jeg et brev til Bernhard. Jeg tænkte igen og igen på hvordan jeg bedst formulerede mig i brevet, så jeg ikke ville nedkalde hans vrede over mig. Men jeg fandt ingen god måde. Så jeg skrev, at jeg nu var i klosteret i Esrom og havde fået en særlig opgave med at sikre at klosteret blev velbygget, men uden fråseri. Både Eskild og abbeden mente, at både de og jeg ville trives bedst hvis mit liv i klostret var tilrettelagt og lovliggjort på andre betingelser end munkenes ellers. Skrev jeg også.

Men så var der fuglen. Jeg måtte spørge til meningen med den og, at jeg var blevet urolig ved at have hørt, at en nordisk, hedensk gud ved navn Odin havde haft to tamme ravne som fløj ud og så hvad der skete i verden og bragte oplysninger tilbage til deres ejer, men derudover aldrig forlod ham. Det kunne han vel ikke blive vred over.

Jeg havde næsten opgivet at få svar fra Bernhard da min abbed en smuk sommermorgen kaldte mig til sig. Han sad med brevet fra Bernhard som var åbnet og sikkert også læst. ”Der er brev til dig fra Bernhard” sagde han ”han takker mig for, at jeg tager dig ind i min lille flok her. Han ved, at du er egenrådig og svær at have med at gøre og han kommer med nogle forslag til hvor vi kan give dig en vis frihed fra klosterreglerne” der var en pause før han sagde ”gå nu og læs det. Jeg skal senere sige dig hvordan jeg ønsker det, og det bliver ikke forslag til diskussion, det bliver min vilje, som du må bøje dig for.”

Jeg har stadig Bernhards brev, der begynder med lidt løse høflighedshilsner, men ikke et ord om hvad slags munk jeg skal være, udover han et enkelt sted, måske ved en fejltagelse omtaler mig som en riddermunk. Andre havde nævnt det før, men nu var det den mægtige og magtfulde Bernhard der havde skrevet det. Jeg opfattede det som positivt.

Sådan skrev Bernhard: ”Du gør dig tanker om raven, jeg gav dig i afskedsgave, det forstår jeg godt. Den er stadig i sin ungdom og sikkert mere drillesyg end den bliver senere. Du skal forvente at den bliver gammel, og når det sker skal du

begrave den i hemmelighed inde i klostergården en nat hvor alle andre sover. Odin kender jeg ikke noget til.” Det tror jeg nu ikke på. Bernhard vidste meget mere end han talte om.

Brevet fortsatte ”Jeg ved du fandt det lille skrift ’Benedikts regel’ den dag jeg lod dig være alene i biblioteket og at du lavede en hurtig afskrift af et par sider, der hvor reglerne for munkenes liv står beskrevet, og at du tog det med dig ud af klosteret, da du rejste. Det er ikke Pierre eller andre mennesker, der har fortalt mig det. Jeg ved, at det du frygter og ikke tror på, at du kan overholde er cølibatkravet. Det er rigtigt at reglen ikke udtaler sig om det, men det kræver, at munkene ikke begår hor. Læs selv i kapitel 4: ’De gode gerningers redskaber’. Eskild vil lade dig læse hele skriftet, som ligger i klosterbiblioteket i Herrevad. Se grundigt på den smukke ikon på første blad. St Benedict ses stående med sin hyrdestav. Nederst er det der en ravn. Ravn holdt Benedict med selskab i den tid han boede alene i en hule i bjergene. Da nogle ville forgifte ham med et brød, tog ravn brødet og fløj ud med det til et sted, hvor den kunne slippe det og ingen kunne finde det.

Benedikts regel er et vigtigt skrift, men skrevet for omkring 400 år siden. Husk det når du læser. Tiden er en anden og der er behov for, at også vi kristne kirke- og munkefolk kæmper for at udbrede kristendommen og sikre at Jerusalem er på kristne hænder.”

I 1153 døde Bernhard uden, at jeg havde skrevet sammen med ham siden jeg læste hans brev.

*

Fire år efter jeg forlod Frankrig, i året 1151, havde jeg opholdt mig her i klosteret i et par år og var faldet godt til. Mine opgaver var interessante og jeg var god til at styre det store byggeri. Alt, både de kirkelige handlinger og de praktiske opgaver var svære for mig at gennemføre sådan som klosterreglerne krævede det og som jeg kendte det fra klosteret i Clairvaux. Vi munke boede stadig i de små og dårligt byggede huse, som havde udgjort det tidligere kloster. Vi så frem til

at få en smuk kirke og et kloster med fire bygninger om en klostergård. Men det tog tid, de lokale håndværkere viste sig sværere at holde til ilden. Over for dem kom min korte tid som ridder mig til gode. Jeg kunne stadig sætte mig i respekt over for mine folk. Jeg følte mig hjemme og jeg følte, at jeg havde fået et liv, som passede til mine ønsker og forestillinger om et værdigt liv, som jeg nu kunne præstere det til Guds velbehag. Bernhard så rigtigt, men sårede mig med den måde han lod mig vide sin beslutning.

Jeg var ofte i Hafn nogle dage af gangen for at købe ind til klosterets almindelige husholdning og ikke mindst til byggeriet. Jeg gav mig altid tid til at besøge Per og hans familie, som nu også var velsignet med et spædbarn. Jeg tog hver gang derfra med et stik i hjertet af upassende misundelse, men det forhindrede mig ikke i, at være glad på Pers vegne, synets jeg.

Det var sådan mine forventninger var til mit besøg hos Per og hans familie en efterårsdag i 1151. Vanerne var indbygget i vores møder, så jeg havde ingen forestillinger om overraskelser. Jeg købte en stor del af det, som klosteret havde brug for hos Per, ikke fordi jeg fik rabat, og ikke fordi jeg med mine ordrer skulle holde gang i hans virksomhed, men fordi jeg var sikker på at få en god behandling og varer, der var af en kvalitet, som svarede til prisen. Efter at vi havde afsluttet den dags forretning, og som sædvanligt skulle afslutte handlen på kroen i huset ved siden af Pers forretning med en dansk brændevin eller to før vi gik de 100 meter hjem til ham, for at jeg kunne spise sammen med hans familie, sagde han ”vi springer kroen over i dag, giv mig et håndtryk så er handlen i orden og vi kan skynde os hjem” og efter en pause fortsatte han i et dæmpet toneleje, ”der er én du skal møde. En ven af os begge”. Jeg var klar over, at jeg ikke skulle spørge om mere, men ærligt talt var jeg ikke oplagt til at skulle være selskabelig. Per må have kunnet se min manglende lyst til at skulle møde en eller anden fra fortiden, så han tog et fast greb i min arm, og sådan førte handelsmanden munken med sig gennem halvdelen af byen til moro for småbørnene, der hujende fulgte efter os.

Jeg så hende med det samme vi trådte ind af døren. Gudrun. Bygmesterens datter fra Nyborg. Endnu smukkere end dengang, var min første tanke. Hun så på mig

afventende, hendes øjne glinsede. Af glæde. Så åbnede hun sine arme til et kærligt genmøde mellem os. Min krop, mit blod blev glødende. Jeg mærkede kærligheden, jeg mærkede forelskelsen sådan som den var der dengangovre i Nyborg. Jeg nærmede mig hende, så hende. Vi tog forsigtigt om hinanden trykkede os ind til hinanden. Jeg kyssede hende forsigtig på kinden og så smilet i hendes øjne. Vi stod længe sådan, i hinandens arme. ”Jeg har savnet dig” hviskede jeg ”og jeg dig” svarede hun. ”Vi må ikke skilles igen” bønfuldt jeg. ”Der er noget, jeg må vise dig før du skal afgive den slags løfter” sagde hun og gjorde sig fri af mig. Fra et hjørne i værelset, som vi nu var alene i, hentede hun et lille barn, som havde siddet helt stille og betragtet os uden at jeg havde bemærket det. Hun var klædt i de fineste klæde og smilede da Gudrun tog hende i armene og gik hen til mig. ”Det er vores datter” sagde Gudrun. ”Jeg har kaldt hende Helene. Det var det du fortalte mig, at din mor hed.”

Jeg glemte, at jeg var munk. Glæden ved at være far til et lille glad barn tog mig med storm. Jeg lagde armene og dem begge to og trykkede dem forsigtigt ind til mig. Jeg viskede tak i Gudruns øre, blev ved med at sige ”tak, tak, tak. Tak for at du er kommet og har min datter med, jeg elsker dig, jeg elsker jer begge”. Per og hans familie kom ind. De havde sørget for et festmåltid på så fransk manér, som det var muligt. Der var et grydefuld med forskelligt kød og masser af grøntsager, der havde stået over ilden hele eftermiddagen, der var vin. Vi festede, vi lo og vi beundrede den lille Helene.

Per havde et gæsteværelse hvor jeg plejede at sove. Der havde Gudrun og Helene sovet de sidste par dage, og der mente Per, at jeg også skulle sove. Efter at Gudrun havde lagt sig stillede Per mig det indlysende spørgsmål om hvad jeg ville gøre, når jeg kom hjem til klosteret. ”Jeg har talt med Gudrun og hun har sagt, at hvis du ikke vil kendes ved barnet og hende, og det forstår hun godt hvis du ikke kan eller vil, så tager hun tilbage til Nyborg til sin far og så skal du ikke komme til at høre mere fra hende.” ”Jeg vil ikke miste hende” svarede jeg uden tøven ”straks jeg er hjemme i klosteret i morgen taler jeg med abbeden om at træde ud af ordenen og når det er arrangeret kommer jeg tilbage og taler med Gudrun om hvordan vi skal indrette os”, og efter en lille pause fortsatte jeg ”jeg

siger det til hende i morgen tidlig og tager så afsted og håber, at hun må blive boende her nogle dage endnu her hos jer”.

Over det sidste glas vin fortalte Per og hans kone om det tøj Gudrun klippede og syede. Han havde allerede nogle kjortler til kvinder i sin bod, og de havde talt om, at han kunne indføre franske stoffer i fin uld og i silke og indfarvet i klare stærke farver. Det var den slags tøj, sagde Pers kone, som kun de allerrigeste havde råd til, det vil sige de kongelige damer og damerne fra de store magtfulde familier. Gudrun mente, og Per støttede hende i, at han kunne importere billigere og hun kunne sy, så langt flere ville kunne købe dragter af importeret stof. Men Gudrun havde også lært at behandle uld så det blev til finere garn end det sædvanlige grove, og som kunne væves til dragter man ellers ikke kendte til. Per mente, at hun med lidt hjælp ville kunne komme til at forsørge sig selv og, hvis hun ville, kunne blive boende i Hafn.

Gudrun var vågen da jeg kom ind til hende. Vi lå i hinandens arme og nød lydene fra Helene i det mørke rum. Jeg fortalte hende om samtalen med Per og lovede at være tilbage om nogle få dage.

*

Der havde allerede været mange dage i mit korte liv hvor der var blevet vendt op og ned på alting. Men aldrig tidligere en så lykkelig begivenhed som den i går, sad jeg bag på vognen og tænkte på mens kusken drev okserne fremad. Det gik langsomt på de hullede sandspor med to trætte okser og et stort og tungt vognlæs at trække. Det passede mig godt at have tid til at lade tankerne farer, men jo nærmere vi kom klostret jo mere drejede mine tanker sig om, hvordan jeg skulle få fortalt abbed William om, at jeg var blevet far. William var ny abbed og jeg kendte ham ikke så godt, at jeg kunne tænke mig til hvordan han ville reagere. Der var også ærkebiskop Eskild, som måtte blandes ind i sagen. Men en ting var jeg ikke i tvivl om, jeg ville ikke slippe kontakten med Gudrun og Helene. Om jeg så ikke længere ville kunne blive i klosteret og ikke længere

være munk. I hvert fald hellere det, end at blive lagt i lænker og sendt tilbage til klosteret i ClairwauX.

Da vi nåede frem til klosteret sent på eftermiddagen kunne jeg ikke undgå at mærke, at noget var galt. Men var det mig, der var årsagen. Der var i hvert fald ingen, der ville tale med mig, så nyheden havde sikkert allerede nået klosteret.

Aftensmåltidet og aftensangen i kirken var næsten færdig da jeg ankom, jeg spiste med i tavshed. Også natbønnerne og morgenmåltidet blev gennemført som det plejede. Jeg var gået i gang med at registrere varerne, jeg havde indkøbt og det var blevet middag før William kom og bad mig om at gå med ud i klostergården og hen i et hjørne hvor solen skinnende ind. Her bad han mig sætte mig og satte sig selv sådan, at vi kunne se hinanden.

”Jeg tror, at der er noget du gerne vil betro mig?” begyndte han. Hvad vidste han, hvor skulle jeg begynde og hvordan skulle jeg få fortalt om det der var hændt mig i Hafn. Tankerne løb gennem mit hoved og tiden blev trukket ud. Jeg kunne ikke komme i gang. ”Du kan ellers lige så godt fortælle mig det hele og fortælle sandheden, for det meste af det ved jeg allerede. Absalons spioner lytter til alt det, der bliver talt om her på Sjælland”. Absalon, selvfølgelig, ham og hans spioner, jeg burde have vidst det. Der var ingen tvivl om, at abbed William var godt underrettet. Der var ingen vej uden om. Jeg fortalte alt fra den dag jeg så Gudrun i Nyborg, jeg fortalte om vores forelskelse, om den voldsomme fryd, vi begge følte da jeg tog hende på stranden. Men ikke om den tvivl, der nagede mig, om jeg havde gjort voldtægt. Jeg fortalte om vores glæde da vi mødtes i Hafn hos Per og da jeg så min datter. Jeg var helt ude af stand til at være uærlig, jeg fortalte det hele.

”Har du tænkt hvad der nu skal ske” spurte abbeden. ”Jeg kan i hvert fald sige, at jeg ikke uden kamp giver afkald på Gudrun og Helene”. Efter en pause tilføjede jeg ”men det er jo langt fra mig, der kan bestemme ret meget derudover”. ”Så lyt nøje til det, jeg har at sige dig og som jeg har aftalt med Absalon, som af en eller anden grund, jeg ikke kender er bekendt med hvem du er og har en særlig interesse for dig”. Efter en pause fortsatte han ”det har nok noget at gøre med din ridderbaggrund”. Jeg kunne godt have fortalt om mit

sammenstød med Absalon og hans mænd i Roskilde, men lod være, det var jo efterhånden længe siden og derudover var det nok en fordel at vide noget, som min abbed nok ikke vidste.

”Absalon mener, at vi skal se bort fra hvad biskop Eskild kan have af meninger om, hvad der skal ske med dig.” William talte langsom og med pauser. ”Absalon og jeg er ikke særlig optaget af kravene om, at munkene skal leve i cølibat, sådan som det bliver et mere og mere almindeligt krav i klostrene i Sydeuropa.” Efter endnu en lang pause fortsatte han ”men vi kan ikke have, at du som munk begår hor.” Pause igen. Jeg vidste ikke hvad jeg skulle sige, hvor ville han, og hvor ville Absalon hen med det. ”Vi forlanger at du gifter dig med Gudrun og at du vedkender dig dit faderskab til Helene.” Pause igen. ”Vi vil gerne have, at du fortsætter som munk her i klosteret. Du skal stadig tage dig af klosterets administration, og du skal styre byggeriet og indkøbene til klosteret”. Han stoppede igen kort og sagde så ”måske kan dit bekendtskab, eller familieskab skal jeg vel sige, med den dygtige bygmester i Nyborg også føre til, at du kan inddrage ham i planlægningen af byggerierne af nye klostre og kirker. Det kan komme os til gavn.” Så stoppede han igen og denne gang følte jeg, at han ikke ville sige mere nu og det var mig, der skulle svare. Jeg skulle samle mod til at sige det, der lå mig på hjertet. Pausen blev igen lang, vi sad længe i tavshed. ”Jeg kan ikke gå ind på sådan en aftale. Så skal Gudrun klare sig selv inde i byen og jeg vil kun have mulighed for at være sammen med hende og Helene med ugers mellemrum. Jeg tror heller ikke Gudrun vil acceptere det, og hun vil i stedet rejse hjem til faren i Nyborg.” Jeg tøvede ”og så vil jeg træde ud af ordenen og følge hende.”

”Det forestillede Absalon sig også, at du ville svare, men han vil meget gerne have, at du forbliver munk så han foreslår, at du, udover det du er så god til her, skal ridderkåres af kong Valdemar og om nødvendigt deltage i korstog, hvis det bliver aktuelt.” Tankerne fløj gennem mit hoved. Det var det jeg havde drømt om hjemme i Frankrig. Det var det, jeg med sorg havde opgivet at opnå igen her i Danmark. ”Det er en stor ære. Men stadigvæk er Gudrun langt væk, og jeg vil kun se hende sjældent. Det vil jeg ikke kunne holde ud”. ”Det har vi også

forventet ville være dit svar, så vi vil foreslå, at Gudrun og barnet flytter ind i den lille hytte, der ligger nede ved søen et par hundrede meter herfra. Hun skal ikke betale for at bo der og hun må meget gerne fortsætte sine arbejder med stoffer og dragter. Du vil så kunne gå ned og tilbringe lidt tid med hende og barnet når det ikke forstyrrer dit arbejde. Vi vil se gennem fingrene med, at du en gang imellem sover derned”. Og han fortsatte ”og at hun tager med dig til Hafn, når du skal ind og handle”, og så sluttede han af med ”vil det kunne blive en aftale, som vi begge underskriver og vil du kunne overtale Gudrun til at være med på det. Ellers vil Valdemar sandsynligvis arrestere dig og dømme dig til døden for utugt.”

Jeg havde ikke spor lyst til at dø, og faktisk kunne jeg ikke se, at jeg ville kunne få et bedre liv. Jeg havde svært ved at vente med tale med Gudrun om forslaget.

*

Her kan jeg passende lægge et ark ind om hvordan Gudrun havde det i den uge der gik inden Char’les igen kom til byen. Det var ret svært for os i vores veletableret ægteskab at bevare den ro, som havde præget vores liv siden vi var blevet gift når vi så de stærke følelser som Gudrun og Char’les viste. Vi holdt af hinanden og det havde været det, vores liv byggede på udover fornuften. Der havde ingen stærke følelser været, men en stille glæde ved hinanden, vores liv og vores børn. Vores forretning blomstrede ved fælles hjælp og støtte. Hans, min kones far, havde været enkemand længe og han kom jævnligt efter vi havde overtaget hans forretning og tilbragte nogle timer hos os. Vi kom alle godt ud af det med hinanden.

Fra den dag, omkring en måned før jeg tog Char’les med hjem for at mødes med Gudrun, havde hun først besøgt os et par gange og så efterhånden var hun flyttet ind hos os, og havde forstyrret roen og rutinerne med sit temperament. Der var et liv i hende og stærke

følelser. Hun havde sine ideer og fik sat det igennem som hun ville. Hver aften, hvor stilheden ellers plejede at fylde vores hjem, fortalte hun om sin dag, ofte kunne hun ikke sidde i ro og fortælle, men sprang op og spillede en sjov samtale hun havde haft eller en forhandling om prisen på en varer hun ville købe.

Jeg forstod hvad forelskelse var, da jeg så dem sammen. Det var ikke bare hende, men også Char'les, der strålede af lykke og viste det.

Men det var alt sammen ingenting mod hendes stemningsudsving i dagen efter mødet med Char'les. Hun svingede mellem pjattet glæde og dyb fortvivlelse. Hun spiste intet og om aftenen når vi var gået i seng, hørte vi hende græde for om morgenen at sprudle af glæde.

Jeg forstod al den kraft hun indeholdt og hvordan det var grobunden for hendes nye måde at bruge stof og farver på i det tøj hun fremstillede, der var så overraskende smukt og så endda var det skabt til brug for almindelige kvinder. Men jeg havde mine bekymringer om Char'les ville afvise hende og hvad det ville føre til, og hvis han ikke gjorde om han kunne hamle op hende.

*

Der gik ti dage før jeg havde ærinde i Hafn igen. Jeg var kommet gennem dagene ved at fylde dem med arbejde, men da jeg endelig sad på vognen sammen med kusken havde jeg ikke andet at tage mig til end i fantasien at gennemspille hvad jeg forestillede mig ville ske når jeg om aftenen mødte Gudrun igen. Der var tid nok til at fantasere mig til både det ene og det andet. Omkring tolv timer tog turen i den oksetrukne vogn langs den smukke kyst ud til Øresund.

Per var den eneste der vidste, at jeg kom, fordi jeg havde været nødt til at sende ham bestillingslister, men bedt ham om ikke at fortælle om det derhjemme.

Den dag var det Per, der gerne ville have drukket en snaps med mig som afslutningen på handlen, men jeg kunne ikke holde til at vente længere med at se Gudrun og fortælle om abbedens forslag. Jeg tror, at Per gerne ville have hørt hvad jeg ville sige til Gudrun, så han kunne være forberedt og forberedt mig på Gudruns stærke temperament og voldsomme stemningssvingninger. Men jeg ville ikke lade ham være den første, der hørte det hvad min abbed, eller rettere sagt Absalon tilbød mig.

Gudrun var ved at dække bord da vi kom, mens Pers kone var i gang med at tilberede maden. Både Helene og Pers børn var lagt i seng. Gudrun fortsatte hvad hun var i gang med efter at have nikked goddag til mig og ellers ikke værdiget mig et blik. ”Vi spiser om lige straks” var det første og eneste hun sagde. Jeg blev forvirret, havde hun opgivet mig efter bare de få dage der var gået. Eller var hun bare mindre styret af sine følelser, end jeg havde troet. Jeg havde glædet mig til, at hun, som sidste, ville springe mig halsen og i overstadig glæde trykke sig ind til mig. Hun har mistet lysten til mig og så skal jeg også holde mine følelser for mig selv, tænkte jeg, mens jeg så hende roligt og stille fortsætte med det, hun var i gang med. ”Har du snaps herhjemme” spurgte jeg Per ”så kan vi jo drikke handlen på plads mens vi venter på, at maden kommer på bordet”.

Per havde valgt at få bygget sit stenhus i to etager i den anden ende af byen end nede ved skibsbroen hvor han havde sit kontor. Men også hjemme i huset var der et rum, som han brugte som kontor, og her gik vi ind.

”Pas på du ikke misforstår hende” nåede han at sige, efter at vi havde skyllet snapsen ned, og så blev der kaldt, at maden stod på bordet.

Gudrun tog min tallerken for at øse op til mig. Hendes hånd rystede så hun nær havde spildt det, der var på skeen, hvis ikke jeg havde lagt min hånd over hendes. Hun så mig ind i øjnene og sagde, mens de andre fik fyldt deres tallerkenen ”Fortæl mig det. Nu. Jeg kan ikke holde det ud før jeg hører hvad der skete oppe i klosteret, da du fortalte om os to”.

*

Gudrun blev lige så begejstret for forslaget som jeg var blevet, og i løbet af den næste måned fik jeg tid til at gøre huset klart til at Gudrun og Helene kunne flytte ind, og at der blev arrangeret bryllup og en mindre fest kort efter, at hun var flyttet herop.

Der gik 16 år. Lykkelige år, endda de lykkeligste i mit liv vil jeg vove at kalde det, hvor der ikke er så meget at berette om. Mit livs rutiner i klosteret og på rejserne til Hafn og til andre nye klostre, der blev bygget rundt omkring i Danmark i den tid passede godt med mit samliv med Gudrun, som fik mere og mere travlt med sine stoffer og dragter. Efterspørgslen blev stadig større, man vidste, at man fik god kvalitet for pengene og dertil spændende farvekombinationer. Hver gang vi havde en hel dag og nat sammen, og det havde vi et par gange om måneden, var vi så glade for hinanden som da vi indgik aftalen om ægteskab. Med mellemrum rejste en eller et par munke i klosteret og nye kom til. Der var altid lidt knurren over min særlige position. Abbed William rejste allerede et år efter aftalen og blev erstattet af Gerhard, som var der et par år, hvis jeg husker rigtigt, men i hvert fald kort og så kom Frederick, som var abbed i alle årene frem til den næste store omvæltning i min tilværelse. Ingen af dem gjorde indsigelser mod min særstilling.

Gudrun ansatte en ældre kvinde fra landsbyen til at hjælpe sig med det huslige og at passe Helene når hun selv var på rejse. Det var enten til Hafn eller til Lund hvor hun havde faste studepladser.

Gudrun havde aldrig fået lært at læse og skrive. I løbet af årene fik hun lært sig selv det nødvendige for at kunne drive sin forretning efter reglerne. De var ikke mange, men blev hårdt håndhævet.

Sådan ønskede hun ikke, at det skulle være for Helene, så en af de lærde brødre i klosteret påtog sig at undervise Helene et par timer om ugen.

Ind imellem besøgte vi Per og hans familie sammen og de lyttede ivrigt til hvad vi fortalte om vores ganske anderledes end deres, og de fleste andres, liv.

Sådan fortsatte vores liv, lykkeligt, indtil katastrofen indtraf.

*

I efteråret 1168 opholdt jeg mig i lidt mere end en uge i Vitskøl kloster i Nordvestjylland. Klosteret var grundlagt ti år tidligere og stod smukt med sine hvide kalkede mure i det flade øde landskab. Min opgave var at komme med forslag til hvordan man kunne komme videre med det mægtige kirkebyggeri, som kong Valdemar ønskede til klosteret. Med rejsen var jeg hjemmefra i næsten en måned. Det var den længste tid jeg havde været væk fra Gudrun og Helene, så min længsel efter og min glæde til gensynet var stor, da jeg med vogn fra Hafn, hvor jeg havde gjort forretninger for klosteret med Per og derefter overnattede hos. Han virkede lidt mere anspændt og fraværende en sædvanligt, så jeg prøvede at tale ret neutralt om det helt fantastiske stykke arbejde jeg havde udført og om min voldsomme længsel efter at se min familie. Så selvfølgelig fortalte jeg, at min rejse havde været god, og at jeg var tilfreds med det, jeg havde fået gjort deroppe i Nordjylland. Og at jeg glædede mig til at se min familie igen. Men jeg holdt det på et stilfærdigt niveau.

Jeg nærmede mig Esrom dagen efter mit ophold i Hafn og var fyldt med glæde og forventning om et jublende gensyn. Jo nærmere vi kom Esrom jo sværere var det for mig at sidde stille i vognen. De to okser havde i hvert fald ikke travlt og det havde vores gamle kusk heller ikke. Også han sagde meget lidt og virkede som, at han også havde problemer at slås med. Er jeg da den eneste lykkelige mand i Danmark lige nu, tænkte jeg.

Så rent lykkelig var jeg nu heller ikke, men det var glemt på det tidspunkt, hvor længslen efter at gense min kone og min datter fyldte mig helt. Og det grufulde omfang af det, der ventede mig var jeg slet ikke forberedt på.

Jeg havde en alvorlig bekymring med mig hjem. En uge før min hjemrejse var der kommet et brev fra Absalon som skrev på kong Valdemars vegne. Absalon bad mig i indledningen af brevet om ikke at nævne til nogen, hvad han skrev. Han oplyste mig om, at Valdemar i hemmelighed planlagde et korstog mod venderne og mindede mig om vores gamle aftale, at jeg for at få den frihed som munk til at leve sammen med Gudrun skulle, hvis det blev ønsket, deltage i et

eventuelt korstog. Jeg ville selv nu efter de mange år blive tiltalt og dømt til døden for hor, hvis jeg afslog.

Jeg vidste, at Gudrun ikke brød sig om, at jeg skulle på krigstogt og formentlig ville forsøge at overtale mig til at afvise kongen. Måske endda, at vi flygtede til Sverige sammen. Jeg ville selv gerne deltage i korstoget, meget gerne endda. Skulle den gammel drøm om at kæmpe mod vantro for Gud gå i opfyldelse? Gudrun og Helene var vigtigere end noget andet. Ja, men jeg måtte følge min drøm, og noget valg havde jeg jo egentlig heller ikke.

Det er efter hvad der synes en evighed siden. Jeg var 48 år gammel. Stadig en rask og stærk mand, og stadig klar til kamp med økse og sværd. Stadig fuld bevidst om, at jeg ikke kun var munk men også ridder. Hvad jeg derimod ikke havde forståelse for var politik. Jeg var politisk uvidende og naiv. Formålet med togtet var ikke en kamp for at omvende venderne men en del af kong Valdemars udenrigspolitik. Han skulle vise, blev jeg klar over, sin styrke overfor fjender og venner i Nordeuropa og han skulle svække og undertvinge sig venderne, så de ikke kunne blive en trussel mod ham og hans rige. Den pavelige godkendelse af togtet havde Valdemar ikke. Det var ikke noget korstog og det var voldsomt nådesløst og blodigt. Valdemar var helt uvidende om hvem jeg var og hvorfor jeg deltog i togtet. Det var Absalon, der ønskede mig med. Ikke fordi jeg betød noget for krigslykken, men fordi han ville binde mig til sig og bruge mig fremover som informant, eller skal jeg skrive det som det var, som spion ved særlige lejligheder og overfor særlige personer, når han havde behov for det. Jeg stod i gæld til ham fordi han havde givet mig noget, jeg gerne ville have. Det var en simpel blodig krig og ikke en hellig krig. Der gik måneder før jeg ville se det i øjnene. Jeg var blevet narret og kørt rundt i manegen. Jeg var blevet løgnagtigt bagtalt til mine venner i tiden inden togtet. Jeg var blevet ydmyget. Jeg ville helst glemme alt om min deltagelse i togtet, men jeg er ikke indrettet sådan, at jeg kan glemme en ydmygelse.

*

Mens jeg var væk hjemmefra flyttede Helene til Hafn, hvor hun indrettede sig en lille butik. Hun solgte Gudruns stoffer og dragter og var også selv begyndt at sy tøj, især til børn. Hun solgte til de lokale og hun solgte til tyske handelsfolk. Det medførte mere ro i huset hos Gudrun, hvor jeg tog mig fri til at komme oftere og oftere. Glæden ved de opgaver jeg havde at løse i klosteret eller på rejser betød mindre og mindre for mig. Det stille liv med Gudrun gav mig modsat mere og mere glæde. Jeg blev i de følgende år gammel. Det var tydeligt for mig selv og andre. Jeg var ofte syg, ikke alvorligt men mine kræfter svandt. Det var ikke kun det fysiske, men også mentalt, at jeg mistede energien. Livslysten forsvandt lidt efter lidt. I begyndelsen antog jeg, at det var noget midlertidigt, følger efter en forkølelse kunne det være, sagde jeg til mig selv og mine omgivelser. Der gik år før jeg indså at sådan var det ikke. Jeg blev gammel og udslidt.

Jeg rejste helst ikke længere og jeg deltog derimod mere og mere i de daglige handlinger i kirken. Bønnen og sangen betød mere for mig nu. Jeg hvilede i de faste daglige rytmer. Jeg havde i tidernes morgen, sådan føltes det når jeg tænkte tilbage til tiden, hvor jeg ankom til Danmark ingen anelse om hvad der skulle ske heroppe. Jeg troede, at jeg hurtigt skulle vende tilbage til klosteret i Clairvaux. Til den kultur, den form klosterlivet havde, det sprog som var mit. Måske skulle jeg have gættet det da jeg var hos Hildegard i klosteret i Bingen. Hun må have vidst det. Måske var det derfor hun havde givet mig to tekster, sange og noderne til dem, som hun havde skrevet og foreslået mig at jeg skrev dem af og tog dem med til ærkebiskop Eskild som gave. Jeg fik lavet afskrift af begge sange, men det var aldrig blevet til noget at give dem som gave til Eskild. Derimod var de to sange var gledet ind i vores liturgi i klosterkirken. Jeg holdt meget af sangen og sad ofte ved åen og især ved mølledammen og sang dem for mig selv på latin. Hildegard brugte også både sangene i kirken og ude i naturen, dette guds store smukke skaberværk.

Jeg kunne dem uden ad og når jeg sad alene begyndte jeg altid at fange rytmen og tonerne med lange la-la-laa-la og så videre før jeg begyndte på sangen, altid først ”O magna Pater, in magna necessitate sumus. Nune igitur obsecramus, obsecramus te per Verbum tuum...” og så videre. Og altid bagefter ”Ave,

Generosa, Gloriosa et intacta puella. Tu pupilla castatis, tu materia sanctitatis, guae Deo placuit..." og så videre.

Jeg nød at tilbringe store dele af dagene sammen med Gudrun og nætterne når det var muligt. Man lod mig have disse friheder, der var en del af de gamle aftaler. Jeg var blevet stækket. Jeg var syg og mærkede dag for dag at min død nærmede sig. Der var ingen fare for, at jeg ville gribe ud efter magten og forsøge at blive biskop. Hvad jeg nu heller aldrig havde planer om, men jeg var godt klar over, at de magtfulde dengang troede det.

Jeg var ikke bange for døden, sagde jeg til Gudrun og hvem der ellers ville høre på mig. Om de troede mig ved jeg ikke. Jeg spurgte ikke. Men jeg vidste godt selv, at jeg ikke talte sandt. Jeg var ikke mæt af dage, som man sagde heroppe i Danmark, og jeg var skrækslagen ved tanken om snart at skulle herfra. Igen og igen tænkte jeg på alt det livet bød på af glæde. Den smukke udsigt over søen, at mærke varmen fra Gudrun når hun lagde sig hos mig, at indtage et måltid mad og blive overrasket over madens velsmag, at lytte til fuglens fløjten, at ligge varmt og godt med mit tæppe over mig. Hvor vil jeg nødtigt miste alt dette.

Men hvor ville jeg også gerne slippe for den kvalme jeg efterhånden levede med daglig, trætheden, de manglende kræfter og nu her i de sidste dage, mens jeg skriver dette, de skrækkelige, jagende smerter i venstre side af mit bækken. Jeg kan ikke længere gå selv, jeg må bæres når jeg skal lidt ud eller ned til Gudrun. Hvad bliver der af mig når jeg er død. Har jeg gjort mig fortjent til at blive hentet af engle i hvide kjortler og bragt op til Gud og Jesus. Får jeg lov til at sidde ved dem bare i kort tid og lytte til dem. Kommer jeg i himlen. Eller bliver jeg hentet ned i helvedet og pint og plaget i al evighed.

Jeg er klog nok til at vide at det ikke er spørgsmålet om de gaver man har givet til kirken, der afgør ens frelse. Nåden handler om noget helt andet. Jeg prøver, når jeg ligger alene, at måle på hvor meget den kristne kærlighed til mine medmennesker har fyldt i mit liv i forhold til den egoisme, som ofte har taget magten fra mig og ført mig ud i noget, som jeg godt kan se har ført mig væk fra Gud.

Det er næsten umuligt for mig at skrive mere. Jeg er heller ikke altid klar i tankerne. I eftermiddag kom min ravn ind i mit kammer. Det er så længe siden den døde og jeg begravede den, at jeg ikke længere kan huske hvornår det var, og nu var den her, viste sig for mig i fuld livskraft. ”Vær ikke bange” sagde den ”du skal snart møde din Gud”. Og så fløj den ud af vinduet.

*

Jeg Gudrun, ægtefælle og lovformelig gift med Char’les skriver disse sidste sider i Char’les dagbog fra den dag han mente at have set sin ravn og indtil han nogle få dage senere døde i sin seng i klosteret. Han havde allerede flere dage tidligere sagt, at han ikke ville dø i vores eget hus, men blive i sit kammer på klosteret. Han sagde det ikke, men jeg tror, at han mente sig tættere på Himlen og Gud dér end i vores hus.

Det var svære dage for Char’les. Han havde forfærdelige smerter og han havde stor frygt over at skulle slutte livet. Han talte forvirret om at have gjort det onde og flere gange i løbet af den sidste dag sagde han ”Kærligheden skal være oprigtig; afsky det onde; hold jer til det gode”. Den ene af munkene som jævnligt så til Char’les og som havde urteudtræk med som kunne dulme smerterne og angsten sagde, at det var ord fra biblen, fra Paulus’ brev til romerne. Flere gange råbte han om nåde.

Jeg var sikker på, at han havde noget i tankerne, som han engang havde gjort og som han indså som en ond handling. Men han havde aldrig talt om sådan noget, og jo heller ikke skrevet i dagbogen. For det, han skriver om som en voldtægt af mig på stranden ved Nyborg, har han helt misforstået. Det var mig, der forførte ham. Kunne det være korstoget, var der noget han ikke havde fortalt om, heller ikke skrevet om i erindringerne.

Det plagede ham og jeg kunne ikke gøre noget, andet end at tørre hans pande for sved og holde hans hånd. Han klamrede sig til den. Han klamrede sig til livet og han klamrede sig til mig. Hen på eftermiddagen klagede han sig og kort efter holdt han op med at trække vejret.

Året var 1187 da Char'les sagde farvel til livet, og det var på det tidspunkt af året hvor foråret var på vej til at blive sommer. Den dag var naturen særlig smuk. Træerne stod med lysegrønne blade og der var et væld af blomster i alle farver og urter, der udsendte stærke dufte i haven og i skoven. Ikke en vind rørte sig og søens vand var spejlblankt. Char'les var da 65 år gammel, hvis det er rigtigt, at han var født i året 1122. Han var ikke sikker på sit fødeår.